

წელიწადი

XV

ბარათების

1925

დამფუძნებელი

შინაარსი:

მოწინავე—დაცემის შემდეგ; ი. გომართელი—პამლეტი ჩვენს სცენაზე; მიხ. ჯაფარიძის ბიოგრაფია; ი. გრიშაშვილი—წერილები ბიოგრაფიაში; ი. არიშაძის დღიური—მგალობლიშვილი; თამარ გოგოლაშვილი—უკანასკნელი დადგენი (გერმ.); 1000 ქართული საოპერო სტუდია; ბაჩანა—სასაფლაოზე; კ. მელი-ბავშვი სამრეკლო; გ. ნათაძე—პირობისაქენ; გ. არგარელი—სალამის ჩუმი სათეობი; ი. ინაშვილი—სახით შეტყვევების მეცნიერება; ი. ვ. ჯიქია—ლი საბავშვო ლიტერატურა; ბიბლიოგრაფია და კრიტიკა; ტფილ. თეატრებში; პროვინც. თეატრები; წერილები უცხოეთიდან. სურათები.

თეატრი: კომეზია: მუსიკა: მხატვრობა: მანდაკეზა.

№

13

კამლიტი

უზანგი ჩხიძე

მომენტი: „ყოფნა არ ყოფნის“ მონოლოგი.

ტფ. აკად. დრამა, დაღმა: კ. მაკჯანიშვილის

ამიერ-კავკასიის რეინის გზების გაგეგმვის
ეკონომიური განყოფილება

ამით აცხადებს, რომ
ლაგოდებსუი,

ხაჩმასუი და

ლენინაკანუი

ა. წლ. 15 დეკემბრიდან იხსნება ამიერ-კავკასიის რეინის გზის

ქალაქის სადგურები,

რომლებიც აღნიშნულ რიხხვიდან აწარმოებენ შემდეგ ოპერაციებს:

- 1) გაეიდვას ბილეთებისას და ზღაგვარტყებისას ეგვლან მატარებლებზე, რო-
კორც ადგილობ იუ, ისე ზილდანორ შიძოსულაში.
- 2) ბარგის და ტვირთის გადაკისუნსს ფრანტის გადატანით დანიშნულების
სადგურზე ადგილობრივ და ზირდანორ შიძოსულაში.
- 3) ბარგის და ტვირთის ნაბარგბას კლიენტების ბინასე, საწუობებში, მა-
დაზიებში და სხვა.
- 4) გაცემს კომერციულ და სამიხნო სესისას საქანლის კიროას ან სხვა
ვარანტის ქვეშ.
- 5) საწუობის ოჯერაციებს—შენახვა ტვირთისას.
- 6) ფასდადებითი ოჯერაციებს.
- 7) დასდევვას ტვირთისას.
- 8) სხვა სატრანსპორტო საქმენდიცია დაგვლებებს.

დავალებები სრულდება ზედმიწევნით

სისწრაფით და სიზაჟითით.

რედაქციის დაკანტორის ბინა: რუსთაველის აზ, № 34. ყოველგვარი მასალები და ფული უნდა გაითხოვებოდეს რედ. კ. რუჟ. შ. იმედაშვილის სახელზე. შემდეგი მისამართით: ტელიონი რუსთაველის პრისსკე, № 34. „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქცია, შ. იმედაშვილს.

მოავარი რედაქტორის ნახვა შეიძლება ხუთშაბათობით 10-2 საათამდე. რედ. კ.მ. რწმუნებულის ყოველდღე 1-3 საათამდე და 4-6 საათამდე. ხელმოწერილი წერილები არ დაბეჭდვება.

თეატრი: პოეზია: მუსიკა: მხატვრობა: ქანდაკება:

დაცემის უმაღლესი

ჩვენი ჟურნალს აწერია:

თეატრი. პოეზია. მუსიკა. მხატვრობა. ქანდაკება.

ეს წარმოება უთუოდ გამართლების თხოულობს და აქ არის სწორედ სიმწიფე, რომელსაც ვერ ლახავს ბევრი აკადემიური ჟურნალიც.

არაა დასაჯერი, რომ ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“-ს თხუთმეტი წლის განმავლობაში ვერ შეძლო ემოვა საკუთარი სახე.

საქართველო საამისოდ, შესაძლოა, იყოს მზად, მაგრამ აქ ბევრჯერ ტენიკური მიზეზები და რედაქციანი ხოლმე იდევს. ასეთ ბედის ქვეშა ჩვენი ჟურნალი. შესაძლოა ვამინახავ ჟურნალის ისეთ ნომრებს, სადაც არ არის უდაკტორი—(არ არის ერთი ნება გემოვნების). ეს არასასურველი ბედი. ამას მიზეზდარია ყველა და მიზეზდარია უთუოდ თვით ჟურნალიც.

საქართველოში ბევრი რამაა ვასაკეთებელი. ეს ყველაფერი კი ჟურნალს მოაქვს თავისი ზოგითი. ჟურნალი არ გემოდის სურთა შერჩეული მასალით. აქ იგი ზოგჯერ ეწვირება სხვა საქმეთა ინტერესს.

„თ. და ც.“-ს 15 წლის მანძილზე სჭიროდა დიდი გამძლეობა. შეუძლებელი იყო ჟურნალი გაჩერებულიყო მისი ხანის მანძილზე. მომხდარ ვადატეხების გარეშე. ეს იყო პირველი სიმწიფე.

რევილიუციამ უთუოდ სხვანაირი შინაარსი მოითხოვა. ან უკედ: მან სხვანაირი მასალა მოიტანა ახალი შინაარსის შესაქმნელად. ამ მასალის ლიტერატურაში შეტანას სჭიროდა დიდი ენერგია. გარდატეხა ჟურნალისათვის საჭირო იყო.

ჩემდებ წელმა აქეთი წლები დიდად გამოიჩინა ძველი ხანისაგან. საგონაობი იყო უთუოდ ახალი დღეების მოსვლა, რომელიც ამსხვრედა ძველ იდეებს. ძველ მიზნებს. სხადია: იმისთვის, რისთვისაც იბრძობა ჩვენი ჟურნალი; უკედ ამოწურულია. ძველი შინაარსი, ძველი იდეა ახალ ბრძოლებზე დაძვარა.

როგორც წინა, დღესაც ჟურნალი სდგას ყოველგვარ პოლიტიკის გარეშე და მუშაობს მხოლოდ და მხოლოდ ლიტერატურულ სფეროში. ამ შემთხვევაში იგი ემსახურება ხელოვნების სოფლად, გლეხებში, და ქალაქდ მუშებში ვადატანას. მისთვის უფრო საინტერესოა სადმე საქართველოს მიყრუებულ სოფელში თეატრი დაარსდა თუ არა, თუ მსოფლიო იმის შედეგები, გვირახის პოლიტიკა, ამერიკის გამოკონტრბანი, ახალი იმის საშუაღის და სხ. ამასთანავე ერთად ჟურნალი არ ივიწყებს, რომ მუშათა კლასმა, ახალმა ინტელიგენციამ მოიტანა თავისი გემოვნება. ჟურნალი ვერ დაჩრება ამის გარეშე. საჭიროა ჟურნალი იდგეს უთუოდ თანამედროვეობასთან. ის ვერ ასცდება ყოფრის სულს და მის თხოვას.

ვიხიბება გულწრფელად: ჟურნალი დაცემული იყო ზოგჯერ. ეს არაა პატარა საქმე და არც პატარა გამართლებდა აქვს მას: ჩვენი ჟურნალი ისე, როგორც ყოველიოვის. ესეც სდგას თანამედროვეობის სურვილით. ამას მუდამ ატარებს ის თვისი ყოველი ნაბიჯით. მაგრამ არ შეიძლება ითქვას, რომ ის ოდესმე მაინც იდგა რომელიმე მიმართულების პოზიციაზე. ეს იყო მიზეზი, რომ ჟურნალი უღაც კჳონდა ყოველგვარ მიმართულებას. შეუძლებელია ჟურნალი დამწმენდილობა. აკადემიური

ჟურნალი თავის დღეში არ არის ჟურნალი. ის უფრო წიგნი, კრებულა. ჩვენი კი ვესრულა—რომ ჩვენი ჟურნალი მუდამ ყოფილიყო ჟურნალი, და მის ეტრებთან ქართულ მეთიხებლის უტყაბდ სურვილის თანდროულ თხოვნის დამამკაყოფილები მასალა.

სწორედ ამიტომ იყო, რომ ჟურნალს ზოგჯერ და უფრო კარგად: ვადაჰქონდა თავის ზურგზე ის ახლოდ მოზოგავიებული, ჯერ გამოურკვეველი, ბუნდოვანი მასალა, რომელსაც ქვია: „ლიტერატურული ხლამი“.

ეს საჭირო იყო უთუოდ. საჭირო იყო ჟურ. „თ. და ც.“-ს როგორც ქართულ ყოველგვარ პირველ სურვილების, ახალ სულის, ახალ აღმოჩენების მალწყებელი თავის ფურცლებზე ვადატეხა ეს „ხლამი“, რომ ნათელი სოფლიყო ჩვენი ლიტერატურის რაობა...

ქართულმა ლიტერატურულმა საზოგადოებამ უკედ გაიარა გამოცდების ხანა: მან იცის რას კითხულობს იგი. ბევრს ჰგონია, თითქოს ჩვენი ჟურნალი ძლიერ შორის სდგას მემარცხენეობისაგან. ეს არაა მართალი. ჩვენი ჟურნალს ჰქონდა სული მუდამ: მემარცხენე, დაუდგევიარი. ახალი. ხალისისი. ენერგიით სავსე. ჩვენი მემარცხენეობისგან ვანგხვავებდებით მხოლოდ: ფორმით, გზით. მისთვის საშუალებით.

ჩვენი ერთი და იგივეს ვემუთ: ეს არის ხელოვნება, მაგრამ არა ისეთი, რომლის ვაგებას ათეული წლები სჭირდება ხოლმე. არა. საჭიროა: სუბტილ, ადვილად ასატანი. სრულიად საკვირველი არაა, რომ ჩვენ არ გვიანტრუხებს ხელოვნებად საღონურ კარნაჳცილობისა. ჩვენ გვინდა ხელოვნება მუდამ ხალხთან, მასასთან მდგომი. ამიტომაც ჩვენი სტილი უფრო მუდამი და სადა. და ეს იმიტომ, რომ საქართველოში 90% ისევ არა ინტელიგენტია. ჩვენი გვინდა ვემსახუროთ ჯერ ისევ არა ინტელიგენტებს, რომელთაც შემდეგ უნდა შეჰქმნან საკუთარი კულტურა.

10% ინტელიგენტისათვის კი ჟურნალი დასტოვა თვისი პირველი 10—15 წლის თანამშრომელი: კულტურული მწერლები. პოეტები.

ყველამ იცის მათი სახელები. და ყველა ისინი, რომელნიც შორის დაბანდ დღეს ჩვენგან, ამ ჟურნალიდან გამოვიდნენ. აქ აღნიწებს წერა.

დღე ისინი წვიდნენ თავისი გზით. ეს სასიხარულოა ჩვენთვის. მაგრამ ნუ დაფიქვლებთ ყველა მათ, რომ ისინი თავიდანვე პოეტები არ ყოფილენ. დასაჯერებს და მართალია, რომ ყოველი მათგანი გუშინდელ კუკის დღეს დაბნეს. ეს აუცილებელიცაა. შესაძლოა მათ შემდეგ ვაგჩენონ სულ სხვანაირი სახე.

ჩვენი გვიანტრუხებს საზოგადოებანობა. ამიტომ საჭიროა არსებობა ყოველნარი ჟურნალის. მიეცი თ ნიქს გზა. დააარსეთ ჟურნალი ისეთი კი, რომ თყოვი მაინც იყოს, მუდამიგი. —ამავე დროს მიეცი თ გზა ნიქსაც, რომელსაც არა აქვს ბიზის.

ქართულ მეთიხებლ საზოგადოების 90% ს უნდა ზომიერი, არა ინტელიგენტური ლიტერატურა.

ეს არაა საწყენი. უნდა ვგახსვიდეს, რომ ჟურნალი ვერ შეჰქმნის ლიტერატურას. საამისოდ საჭიროა საუბრებო მუშაობა.

ქურთისტეა საქართველოში უკვე მაგარი თვის ფორ-
მით წარს. ისე კი იგი განვიხილოთ კრიზისი. არ არის მალ-
ანება. სული, საკითხი ახალი შინაარსის გამაზნება,
ამ საერთო კრიზისს უფრო. „თ. და ი. ა.“-ზე განვიხილოთ, მაგ-
არ იგი მივიჩნიოთ ქართული კლასიკური მშენ-
ებლობაში ახალი ხალისით, განახლებული სულით,
რომ კიდევ ბევრი რამ მოიტანოს ჩვენი ქვეყნის საყ-
თილდელით.

ი. გომარათლი

პაპულაში ჩვენს სწავლაზე

არა მარტო როგორც ტრადიციის, არამედ როგორც ლი-
ტერატურული ნაწარმოები პამლეტი უდიდესი შემოქმე-
დებაა. რა მხრიდან უნდა გავხილოთ ის, გამოტანთ ერთსა
და იმავე დასკვნას: პამლეტი ადამიანის გონების გასაოცარ-
ი ნაყოფია. ყოველ სტრუქტურაში, ყოველ სიტყვაში უდი-
დესი ცოდნა ცხოვრებისა, ადამიანის შენებისა, სიბრძნე,
სიმბავის, უღრესი სილამაზე. აქ გადასახლება ყოველ-
გვარი სინდულ, მიღწეულია ყოველგვარი შესაძლებლობა.
ამიტომაც პამლეტი უკიდური საგანძურია ლიტერატურის
სალომოსი.

პამლეტი მთელი ეპოქაა, მთელი კულტურა. დანის
სედიანი პრინციის სახით აქ მოცემულია გასაოცარის
ინტუიციით მთელი ეგრობა რამდენიმე საუკუნის მანძილ-
ზე. შექსპირი პამლეტში მარტო შემოქმედით კი არ არის,
ის არის წინასწარმეტყველი, რომელიც საუკუნოვებს
გადასაზნებს და გვაძლევს უტყუარ სურათს დღევანდელი
ეგრობის ინტელექტუალურს: სიბრძნე და დიდი განვითარე-
ბა ერთი მხრივ, ხასიათის დაუშლურება და დეკადანსი
მეორეს მხრივ.

ამიტომაც პამლეტის დადგმა—განსაკუთრებით ჩვენს
დროში—მეტრის მეტად ძნელ საქმეს წარმოადგენს: ვადა-
სლახავია არა ერთი და რი, არამედ მრავალი სინდულე.
არის კიდევ ერთი სინდულე, თანამედროვე მაყურებელ-
ის. ჩვენი დრო კი არ მარდინარიაზი მდროერი, როგორც
შექსპირის დროს, როდესაც ადამიანმა არ იცოდა, რო-
გორ მოეყოლა დრო.

ჩვენი დრო მიჰქრის პერიოზალანებით და რადიოთი;
ჩვენი პლანეტა პატარა ბურთად გადაქცა, ჩვენი სივლე-
ხლე ერთ წამად. თანამედროვე ადამიანი დეტერიოულია
ფიქრით, საქმიით, საზრუნავით, მიწრაფებით. შექსპირის
ტრადიციისათვის მას აღარა სჯალია. როგორ გინდათ
დასწრებით ის თეატრში ოთხი-ხუთი საათი, როდესაც მას,
განუგებთ არა აქვს დრო და დიდის ვაკეობებით გაიმე-
ტებს ერთ საათს მხოლოდ იმ პირობით, რომ ამ ერთ სა-
ათში მას ყოველსფერო მისცეთ, ყოველფერ აწეწნოთ.
მორაონინით ამერიკა, აფრიკა, გაამბიარულით და დრო-
ზედ გაუშვათ სახლში!

მეტად გამბედავი უნდა იყოს რეჟისორი, მეტათ მტკი-
ვით უნდა იყოს ის დაყრდნობილი საკუთარ ძალიდნებზე,
რომ ასეთს პირობებში პამლეტის დადგმა გადასწყვიტოს.
მარჯანიშვილმა დაიკა: პამლეტს დაედასა. მაგარმ
შეგულთ განა მას, გაემეორებია ფორდენის სიტყვები, „ძა-
ლი შემქმნელს ქაიდასობა“

გულის ძეგრი თოველით ფარისი ახდას, რადანაც
ემიშობად: ჩვენი თეატრი არ დაცემულიყო.

მერე რა ვიხილვ? გასაოცარი სანახაობა: ჩვენი თეა-
ტრის ამაღლება და როგორი ამაღლება როგორც იწვი-
თი ჩვენი კი არა, საზოგადოთ თეატრის ისტორიაში.
თამაშად შემოიხილა ვიქტორ, რომ მარჯანიშვილმა გადა-
აცლია ჩვენი თეატრი ხელმოვების უნაღვს მწვერვა-
ლებს და ქართული სცენა გადააქცია მსოფლიო სცენად.
თავის ფორმით პამლეტის დადგმა არის სრულებით ახა-
ლი, ახალი მიხანსკენები, ახალი ფარადები, ახალი
საერთად მთელი ფორმის გავება და გამოსახვა, ფერებში
ინტეგრულია მთელი შინაარსი სურათისა და აქ გაცვი-
ფრებაში მიჰყავს მაყურებელი ერთის მხრივ დიდ მხატვარს.
პირველია კოტე მარჯანიშვილი, მეორე ირ. გამრეველი.
ახალ ფორმას დადგმისა მზიდარ შინაარსს აძლევს
ახალი გავება პამლეტისა. სამი საუკუნის წარსულიდან
პამლეტი გადმოტანლია ჩვენს თანამედროვეობაში, და-
ახლოებულია ჩვენთან და ჩვენ თითქმის საკუთარ გულს
თბილიყვასა და მჭუნვას ეუზნებრ.

ამ სიხალის აიკრძი არის აო. ანამარია

ჩვენ ვეტიკორთ როგორც ამ 15 წლის განმავლობაში ის
ქურთული იყო ქართული მკითხველის ერთადერთი სუ-
ლიერი სიმშვიდე, ისე ეხლაც და უფრო მეტად ის იქნება
ქართული სახალხო და, უფრო, კულტურული ქურთული.
ის აღბად აღსდგება დაიქმის შემდეგ.
აი მუდამ აქეთ იქნება ჩვენი გეზი მიმართული, მაგარმ
ახალის კულტურით და ახალის გემოვნებით.

ამ ტრიომ—მარჯანიშვილმა, ასმეტელმა და გამრეკე-
ლმა შეისრულეს უდიდესი ეროვნული საქმე: ქართული
თეატრი აიყვანეს ხელოვნების მწვერვალებზე.

პამლეტი ისეთი ტრადიციისა, სადაც დიდი და პატარა
როლი არ არსებობს: ყველა როლი დილია იმ მნიშვნე-
ლობით, რომ მხოლოდ დიდი თამაში ყოველი როლის
უწყობს ხელს მთავარი ფიგურის ღირსეულად გამოქმნა;
ამ მხრივ თამაში ბევრი ნაწილ აქვს. ეინვორათვის
შეგანა, იმერული მესაფლავე ჩემთვის სრულებით გაუე-
ბარია და მიუღებელია.

ყოველი პიესა უნდა ითამაშებოდეს მხოლოდ იმ ენაზე,
რომელზედაც არის დაწერილი. მართლა და სადაურია,
როდესაც დანის პრინცი და მეუღლედალი ქართულ-
ად ლაბარაკობენ, მაგარმ ეს ისეთი აუცილებელი და-
რღვევია ხელოვნებისა, რომელსაც არაფერი არ შამო-
ეგება.

მაგარმ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ შექსპირის
გემირები იმერულად და კახულად გადავაქციოთ. შექს-
პირის დროს იმერულ მესაფლავეს დანისთა იო უნდა?
სისულტე ყველას ეტყობოდა, ზოგს ცოტა, ზოგს კი ერ-
თბ ბევრი.

პამლეტის როლის მოთამაშემ უშანგი ჩხეიძემ დაგვი-
მტკიცა, რომ მასში არის დიდი ნიჭი, დიდი ენერჯია,
დიდი სიყვარული საქმისა, დიდი შესაძლებლობა. მისი
თამაში იყო მეტად მოფიქრებული და ამიტომაც შინაგა-
ნი ტანჯავა პამლეტისა მან კარგად გადავიკოშა. აღაგ-
ვივს იმ შეუღარებელიყო.

მაგარმ საერთოდ მისი პამლეტი ავადყოფილა, ნეერა-
სტენიკი. ასეთი სახე პამლეტისა შეცლიობით კი არ მოუ-
ცია მსახიობს, ასეთია მისი გავება.

ასეთს გავებას ბევრი იხიბობენ, ბევრი გამოჩენილი მსა-
ხიობი და რეჟისორი ასე უყურებს პამლეტს.
ეს არის პამლეტის გამაჩრებება. შექსპირის პამლეტი
კი გაცილებით უფრო რთული და ღრმა არის. მასში
მთელი ეპოქაა, მთელი კულტურა. იმის პიროვნებაში სა-
ყუთობები ლაბარაკობენ.

ყველი კულტურა მოცემულია ორესტესში, ახალი პამლეტში.
ჩემთვის პამლეტი არც ავადყოფილა, არც ნევისტე-
ნიკი,—მისი სკეტიკიზმი ხასიათია მთელი გონებრივი
მიმართულება, მთელი ეპოქის დაბახსიათებელი თვისება.
დიდი, მეტად დიდი ინტელექტი, უღრესი კეთილმო-
ზილება და არისტოკრატიზმი, ბრძნივე ყოქმანი და სუ-
სტი ნება, მახვილი, მკვეთრი, მუდმივად მსჯელობა და
უძლეობა მოქმედებაში,—აი პამლეტი. გამოსახვა პამ-
ლეტში მთელი ეპოქის უდიდესი სინდულს წარმოადგენს
მსახიობისათვის. ეს სინდულ ვერ გადასჭრა უშანგი ჩხე-
იძემ, მას მხოლოდ გვერდი აუგებია.

საუხელოვო იყო მშვე—ვასამე. ბევრს მისი გრამი არ
მოეწონს. გრამი კი სწორედ ჩინებულია, რადანაც ზედ
აღებქდილია დღემერატი მთვის მთელი ბუნება, მისი
თამაში დაკვირვებელი, ფრთხილი, გაზომილია.

გოკრიძემ საქმიად ვერ ჩასწვდა პოლონიუსის ბუნებას
და ამიტომ ეს ციებრი და მოსწული, ხოლო ყოველთვის
ქვიანია კაცის მსახიობის თამაშში მჭრალი გამოვიდა.
ოველისა როლში ვერკიო ანჯაყორიძე შეუღარებე-
ლი იყო. შეშლილ ოველიას განსახიერებაში მან მოგ-
ცვა უდიდესი მიღწევა თავისი მიმიკით, თავისი გულთ;
თავისი გამოძევა და ინტონაციით.

ეგრობა დიდი, დიდი მსახიობა, დიდი ხელოვანი.
წარმოადგენს შემდეგ მარტო კმაყოფილებას კი არა
გრამდომ, არამედ სიამაყეს და გაყავებუბთ რწმენა ჩე-
ნი მომავალსა.

მიხილ ჯაპახიშვილი

ახილანი

(ნაწყვეტი)

ერთ დღოს ამირანის მამა დავითი მოვიდა და სოფლის უბნით:

— შეილო, მე სალამომდე აქ ვიქნები. შენც ტუსალითი ჩაიკეტეხარ. წაიდი, გაიპო, დედ-მამა ნახე. სოფლის გაუხარდა. შეილო წაიყვანა და წავიდა.

ნასალიდევს დაბრუნდა. შინ არავინ არ დაუხვდა, არც დავითი, არც ამირანი. მოსამსახურემ დაბეჭდილი კონკრეტი მიწაწაოდა. ცახცახით ვახსნა და წაიკითხა:

„ჩემო თვალის სინათლე! ჩემო ერთა! ჩემო ტურ-ტურ! ჩემო უღარებულო მარგალიტო! მე მივიღიარე. ან მოგკვდები, ან მოვრჩები. შენ შენს თავს უშველე. სიცოცხლე ჯერ წინ გიდეც. გათხოვე, ვაბედიერ-დი და სამუდამოდ დავიწყე ის ადამიანი, რომელმაც კახეთი სიცოცხლე მოვიწამლა და ქინაღამ საფლავამდე მიგიყვანა. თუ გული დასძლიო, მამაკბე, ჩვენი გაყრის საქმე ეექლს ბოდრიშვილს აქვს მიზნობილი. ფულსაც გიტოვებ, უჯრაში ჩავე. შენც იცი, რომ სოსო ჩემი შვილი არ არის. ამიტომ გვარცხნილად მამამ ან სხვა ვინმემ უნდა მისცეს. მისი მონათვლა არ მიწოდება. მიზეზი ცხადია. იმიტომ მივიპარებ, რომ შენს ტანზევს ვერ გაუძლებ. ესე მიზრძანეს ექიმმა და მამამ. მამა თავი მადედა და მაჩქარებს. ნუ მეტენ. მშვიდობით, სასუ-ღამოდ! მაინც მუდამ“

„შენი ამირანი“

სოფლი გასროლილ ქეასავით გავარდა სამხარეთლოში: — რა იქნა?.. საით წავიდნენ?.. როდის წავიდნენ? მოსამსახურემ არაფერი არ იცის. საშინ გავიდნენ და ეტლით წავიდნენ.

— მესამე ვინ იყო?

— ვილც ახალგაზრდა, არ ვიცნობ. სოფლი უჯრას ეცა. იქნება იყოს რამე ნიშანი. უჯრაში ნიშნობის ბეჭედი და ფული, — ბევრი ოქროს ფული და თვალ-მარგალიტი. მეტი არაფერი.

„პარამაღდომ! სახიზრობო! ქურდებო!“

რა ოხრად უნდა სოფლის თქვენი ფულდები? ამირანი დაუბრუნე. ამირანი! მართალია: სწულია, გიჟია, ცვე-დანი, მაგრამ მაინც სოფლის ქმარია, სოფლისი! თუ მო-მაცდებია, ისე სოფლის მკლავზე მოკვდეს. ისეც ცოლი დაამარხავს და მიწასაც მიყაროს. პოი, სახალეუბო, ავახა-კებო, ქურდებო!

ფული და ვანმეულობა ხელის პარკში ჩაიყარა და კი-ბეზე დაეშა.

„დავითს ეცოვინებდა. ვითქვინებ.“

და მტლი ოქოთაქალისკენ გააქანა.

დავითი ბალში ხეხლას სხლავს, გააპარა უნდოდა, მა-გრამ ვერ მოახერხა. სოფლი ნადირით მივარდა, რი-მელსაც ბოკვერი წაართვეს.

— ამირანი სად არის?

— წავიდა. — მორცხვად ბურტყუნებს მოხუცი.

— სად? სად წავიდა?

— იქ, უცხოეთში. მოსარჩენად წავიდა.

— შე? შე რას მიშვებინა?

დავითმა სხანაირად გაიყო სოფლის ამონაკენის:

— შენა? შენ რა გიმეცხ. აი შეხედე. გუშინ ამოდენ სახლ-კარხა და ბაღ-ბოსტანის პატრონი ვიყავი, დღეს კი ჩე-მივე მამულში სხვისი მოჯამაგირე ვარ. ფული ზოგი ამი-როხს გადაცანდა, ზოგიც შენ დავიტოვე. თუ არ გეყვას...

— ფული, ფული! შეაწყვეტინა ამირანის ნაცოლარმა... რა ოხრად მიწად თქვენი ფული! აი შენი ფული. აი, აილე... წაილე... დაიქო... დაიქო...

— და ვაოცებულ მოხუცს ოქროსა და თვალმარგალიტს ხელემდის სწრაფად და უბეში უყრდა.

— ქალადი ფული არ ფასობს, ამიტომ ოქრო ვიყი-დი. — მაინც თავისას ვაიძახობ მოხუცი.

— ქმარი შეამართე და ფულთი შექრთამავე, ვანა! არ მიწად შენი ფული, არა! ქმარი დამიბრუნე მეთქი, ქმარი!

- ამირანი წავიდა. იმეორებს მებდლე.
- მითხარი, სად წავიდა, სად?
- ავი გითხარი, უცხოეთში უწავიდა მეთქი.
- მერმე, მარტო როგორ გაუშვი ავადმყოფი?
- კაცი გაავაყოლე. მორჩება და დაბრუნდება.
- რომ მორჩეს კიდევაც, სოფლის რაო? რად მოიფი-ქრეთ გაყრა? რისთვის დაამორეთ ცოლ-ქმარი? რად და-ობლეთ ბავშვი?

ბავშვის ვახსენებზე დავითი აიზღარბა.

— ბავშვს მაინც აქა ჰყავს და დედაც, მოუარეთ და შეინახეთ.

სოფლი უცებ მოტყდა და მოილუნა. მამ ამასაც სცოდნია სოსოს ვინაობა! ამასაც ვაუფია სოფლის სირ-ცხელი! ხმას ვეღარ იღებს ნაცოლარი. პირი შავი აქვს და სახელი უწმინდური. მამ უნდა გაჩუმდეს, სამუდამოდ უნდა გაჩუმდეს, პირზე კლბეც დაიდოს, დარდი ჩაიხვიოს და გულს ნალველიც გულშივე ჩაიფუბოს. სხვა აღარაფე-რი დარჩენია ვაპარულ ამირანის ნაცოლარს. მამ წაყა და თავის ბედს ვაყვედა.

— ბარბაციო და ძაძაგით მოდის უკვე ქვრივი სოფლი. ორივე ხელი პირისხეზე აქვს აფარებული. ძხრები არ ემორჩილებიან და ხტუნაობენ. ვეღარც ფეხები მოაქვს. იქვე მოლი ჰვლია. ისე ჩამოჯდა, თითქო იმ მორს მოე-დრო. ჩამოჯდა და გულს შევბა მისცა.

— მზე უკვე ჩასული იყო, სახლში რომ დაბრუნდა. ბინდ-ბუნდის სპირიდონი ძლივს იცნო. კუნძულში მგელ-კაციუსავით მიუჭუჭული იყო. აღბად თავისი ხედილისთვის მოსულიყო. ესე მოძუნძულებს შავიბრა ბედიანიც, რო-ცა სადმე უპატრონი ლემს მიავენს.

— სოფლიც უპატრონია. დაობლდა და დაქვრივდა. დედ-მამას ვეღარ დევნაზედა, შეიღოს აფეი აღბად იმა-თაც გაიგეს, ხელ-ხე ვაიგებენ. ორი ადამ ჰყავს, — ორი-ვე სხვაგან გათხოვილი. მამაც ჰყავს. ევექლია და ოჯახის პატრონი, ცისენც ვაიგებენ, ან იქნება გაიგეს კიდევაც. ფულიც აღარ აქვს თავიზნებულ დედაკაცს. რაც ამირა-ნმა დაღუტული, სოფლიმ წელიწად მაშინათლოს მაყარა. იცის სოფლიმ მხსენელი გზა, იცის მავრამ... სოსომ უკვე ვი-ნიღობა და სტირის. დედა ძუძუს აძლევს, გულში ეფუტება და ლინლიან თავს თბილი ცრემლით უსველებს, გაუფე-ბარს დაპუტუტუტებს.

სპირიდონი კი მეორე ოთახში უხანძარივით და-უნძულებს და თავისას ელოდება, მერმე შემოიპარა, სო-ფლის გვერდი ჩაუტყდა, და ხელების ფშვინებით ისე აბუტბუტდა თითქო შევირდებს უფულოდ ვაგვეთილს ამლვედსო:

„მოსამსახურემ მითხარა... ავი დღე დავიგედა მავრამ...“

მაგრამ სოფლი, რა თქმა უნდა, გული არ უნდა ვი-ტეხოს.

— ქირას შვიან ვამაგრება ის უნდა ვით ქვიტკირას.

ისიც უნდა იცოდეს, რომ სოფლი უპატრონი არ არის. პატარა დედაკაცს მეგობარი ჰყავს, გულითიდა და გამ-ტრანი მეგობარი, — სპირიდონი ორბეული. თუ ქალს ვაუჭი-რდა, სპირიდონი ვაიხსენოს და მიწოდოს. ისიც სოფის ქირის უღელში შეეხებება და კამეჩივით ვასწევს. მამ ნუ იწაღვლებ, სოფლი ქალი. დამშვიდდი და მოისახრე. არც სოსოა ბოძლი.

— მამობას მე გაუწვევ.

„ოღონდო, ოღონდაც!... თვითობს სოფლი და ეში-ნინა, რომ სპირიდონმა დავითი მამობა ხმა-მალარა არ და-იჩნოს.“

— სულ ერთია, სოსოს მამა „ის“ არ იყო. — მაინც წა-მოყარაბტლა მიწის მგელმა.

სოფლი შედრცა და აიღვევა:

— ხმა, კირნდი! ევ ამბავი აღარ ვამახსენო!

— აიღე ქალი, კარგი. დამშვიდდი. მე მხოლოდ იმის თქმა მიწად, რომ ძამ დაპირის გვერდით მეც მეკუთვინის პატარა ადგილი. მეტი არაფერი.

მერე შეუწნდა და თავი მოაბუზა: უნდა გავიაროთო. გავარიღებო და დამწვიდებო.

— შენს დღეში ჩაყარდნობ დედაკაცისთვის ძალიან სასარგებლო ხარწვილი.

სოფიო დიდ ხან უარობდა. მერმე დასთანხმდა და ტანთ ჩაიცო.

სანამ სოფიო ეზახლებოდა, სპირიდონი ამირანის დაობულს ოთახში შევიდა. მძიმე სუნი იდგა. ოთახი აქოთბულყო იყო. კედელზე „მელანქოლია“ ეკიდა, რომელსაც სპირიდონის ხელით წარწერილი ჰქონდა: „ანუ გულის ნალექი“. ექიმმა ის სურათი ფრთხილად ჩამოხსნა, დასკუმუნა და ჯიბეში ჩაიბო.

ერთი საათის შემდეგ დაბრუნდნენ. სოფიომ მეტი ვერ გასული, კარებთან სპირიდონს ხელი გაუწოდა.

— შვილობილთ იყავით, სპირიდონ.

ემონდა ამირანის ადგილი არ მოითხოვსო.

— ლამე შვილობისა, ჩემო კარგო. გული დამიშვილდა და არხინდა დიდიხე. ხვალ კიდევ სახება.

მოთმინი და თავდაქერილი კაცია სპირიდონი.

დღეს დღე მისდგდა და კვირის კვირა. სპირიდონი ისე შეეჩინა სოფიოს ოთახს, როგორც საკუთარ სახლს.

— ეს ბინა სჯობია ჩემს ბინას,—უთხრა ერთხელ. ესე იგი მეც დავსახლებობო.

მარტოხელა დედაკაციც ნელ-ნელა შეეჩინა, თვითონაც გაუშინაურდა. ფრთხილად ნაღრევსაც მოითხოვდა. მაგრამ სოფიო მიუპარებელი გამოდგა: მანძილი არ შეუმოკლა და თავის ოთახშიც მხოლოდ მაშინ შეუმუშა, როდესაც რიზანიძის მავერი ორნევის გვარი ჩაიცივა.

მერე დააპირა ექიმი უნდა გავხდეთ.

და კვლავ წინახლდა სქელ წიგნებს დაუბრუნდა.

ი. არიმათილი

სოფრომ მგლოვლიძე

გიორგიანისთვის 30 გარდაიცვალა, ხოლო ქრისტეშობისთვის 6-ს მადლიერმა სამშობლომ დიდუბის პანთეონში დაკრძალა თითქმის 55 წ. ნამოღაწევი სოფრომ მგლოვლიძე (დაიბ. 1851 წ. მკათ. 20, ს. დირბს. ქართლში, სწავლა დაამთავრა გორუსა და ტუ. სასულ. სემინარიაში.)
სოფრომ იყო ერთი პირველი წერეთელი იმ მცირე ჯგუფისა, რომელმაც ვასული საუკუნის 70-80 წ. წ. რუსის საერო და სასულიერო მთავრობის მხაზურ ბატონობის დროს, ჩვენის ერის საღათის ძილქუშობის ხანაში, პანძილის აღთქმა დასდო მშობლივ ერისა და, განსაკუთრებით, მშრომელი ხალხის დასახურისა და ეს აღთქმა სამარის კარამდე შეუშეიცვალად მოიტანა.

(1851—1925)

სასულ. სემინარიაში კურსის დამთავრებისთანავე სოფრომ მასწავლებლად გამწესდა ქართლს (გორს) და პირველი დღიდანვე აქ ქართული ენის სწავლების საქმეს მიაქცია მთავარი ყურადღება, რომელიც იმ ხანად აბუჩად იყო აღებული. ამავე დროს ხელი მიჰყო დაბა სოფლად წარმოდგენების მართვის, წერების მოწყობის, ნებადაღურთველი წიგნების თარგმნისა და ხალხში მიმოფენას, ხალხისწერ (ხაროდნიკი) დღევანე გავრცელებას, რის გამო იორ გზის ციხეშიც ამოაჯიფინეს თავი. სამწერლო ასპარეზზე სემინარიაში ყოფნის დროსვე გამოვიდა პირველი მისი ნაშრომი იყო „აროღიანელი კალიას თარგმანი, მთიერე-კომუნარის რისელის „დღიური—სიკვილითი დასახველის უქანასკნელი დღენი“ („მთათქმის“ 1872 წ. № 2). ამის შემდეგ სიკვილის კარამდე თითქმის ყველა ქართული ჟურნალ-გაზეთში თანამშრომლობდა. სწერდა: მიოხრობებს, განსაკუთრებით გუხუხა ცხოვრებებზე, საყმაწვილო ამბებს, წერილებს—საზოგადოებრივ ქირ-ვარამის შესახებ, სცენებს, მოგონებებს და სხ. ენა ჰქონდა დახვეწილი, წმინდა ქართული. დაწერილი აქვს ასზე მეტი ნაწარმოები, თითო-ორიოლა წიგნაკს გარდა, ყველა ჟურნალ-გაზეთებშიც. საყურადღებოა „ღამის მეხრე ცეცო“ (ალკე), „დღიური ბიძიათამასი“, („იგერა“), წარსუ-

ლიდან“ („მოამბე“ 1899-1902 წ.), „ჯგორ“—„ზაქარა“— განმანთავისუფლებულ მოძრაობის (პიესად გადაკეთებული) და შრ. სხ. მისი ფსევდონიმები: ზაქარიამე, წაკალა, ცაქკეია, ან ერაძე და სხ. ერთხანად რედაქტორობდა „ჩვენი დროება“-ს, „თემს“, აგრედემ გაზ. „იგერა“-ში ეზომღვინებობდა კვირურულ იუმორისტულ ფელეტონებს. უკანასკნელ ხანს ჩვენს ჟურნალში თანამშრომლობდა: აქ დაიწყო მისი „ჩემი თვევადასავალი“.

როგორც მწერალი—იყო მოურიდებელი, პირდაპირი, პრიორესიული—გულგატობის მალმერთებელი მხატვარი და მის მხავრეულთა ჯვარზე გამერობი, როგორც აღმამანი—თავაზიანი, გულგათილი, როგორც მოქალაქე—მამულიშვილი—სამშობლო ქვეყნისა და, უმეტეს მშრომელი ხალხის უხადლო მიუყრდელი. მიუხედავად ნიჭიერი ხელმოკლეობისა თვისი რწმე-

ნისთვის არ უნდაღტნა და მუდამ თავისუფალ სამშობლოს მივრუნებდ იყო. ნიკონ ექსარხოსის მკვლელობაში მასხუდა მიიტანეს ექვი და დენვა დაუწყეს.

ბეგერ მისი ნაწარმოებები ამშვენებდა და დღესაც ამშვენებს ჩვენს მწერლობასა და საზოგადო აპარებს.

მისი 50 წ. მიღვარებისა თებულ ამ ორიოდ წლის წინად უნდა ვადადებთ, მაგრამ ეს ეგრ მიხერხდა: ისე ჩაყვინდა სამარეს, რომ მადლობა არ მოუღმენია. აღამამანც მოგხიხითი ჩვენი ვალი: მისი მხატვრული და პუბლიცისტური წერილი დღესაც დიდს სასახლოვო გაუწყვეს ჩვენს მოზარდ თაობას,—თითქმის ყველა ის რეალურიკიბორი სულითაა ვაუგენთილი. ამ ნაწარმოებთა არმდენიძე ტომი უნდა გამოიცეს (სულ თუ არა, რჩეული მანც) და ეს იქნება ჩვენი მადლობა, მასთან სოფრომის შესავერი ძეგლი.

ს. მგლოვლიძის დაკრძალვა

6 დგემბერს ხელგანათა სასახლეში აუარებელმა საზოგადოებამ მოიყარა მთავ. აქ იყვნენ თითქმის ყველა ჩვენი მწერლები, მოღვაწენი, კულტ. ორგ. წარმომადგენელი, მუშების ახალგაზდისა და სხ. სანამ ანა. გიბნას 1 ს. შეუკლდა მწერლის ვ. ბარბოვის სიტყვებზე, ანა. სახელით ს. ჭკრიბამ, ჭკრი, მწერლო ქალთა წარმომადგენელმა, სამარებზე: თ. საბოიამ, მწერლობა კვან. სახელით ობოლმა მუშამ. ჟურნალ-თეატრი და ცხოვრება“-ს სახელით მ. იმდაშვილმა მუშების სახელით გ. შინატებულმა, ვ. კირვალაძემ, გორაშვილმა ვ. ყიფიანმა.
იყო მრავალი ვერგვინები, დაიკრძალა დიდუბის პანთეონში,

* დაწერილებითი ბიოგრაფია-დასახათება იხ. „თეატრი და ცხოვრება“ 19 5. №

ი. გრიშაშვილი

წარსული გოგონა

IV

ბორიო. ტეხერა. თოვლის ნამქერი
ზღვის ჩიტებივით! ცაში დადიან.
ღამე! თვალგამი ნულარ ჩამქერი,
ვერ გამითოშვე ლექსებს დადიანს.

მხო! გამითბე ხმა მოლოდული.
საღლაც ჩამოწვა ყინულის ზავი.
მხო! ლექსების ეს გოლეული
ღამაჩა ფუტკრებით მოუხაზავი.

სულში ჩამისხი ცეცხლი და ნავთი,
ხმა ჩამაწვეთე ტკბილ იაფნადად;
მხო! გამომე, ვით არგანავთი,
ღამაშ მეღდას წამოსაყვანად.

თამარ გოგოლაშვილი

ჩვენი ქურნალის თანამშრომელი, გერმანიაში, ასული ქართული სცენის დაუფიქრებელი მსახიობის ს. სვიმონიძის ვიდრე საზღვარგარეთ წაყვანილად ჩვენს სცენაზე, როგორც ნიჭიერი მსახიობი. ამ ეპოდ მუშაობს მეტად დიდ შრომაზე ქალთა საკითხების გარშემო.

თამარ გოგოლაშვილი

შპანსენელი დღეგანი

(წერილი გერმანიიდან)

I

ბერნარდ შოუსადმი, რაც უფრო ხუცდებდა, მით უფრო იზრდებოდა ინტერესი და არა მარტო ინგლისში, არამედ მთელს ევროპაში და განსაკუთრებით გერმანიაში. აგერ რამდენიმე წელიწადია მისი პიესები რეპერტუარის მთავარ ძარღვად გამხდარა.

მიმდინარე სეზონში მისდამი უფრო გაცხოველდა ინტერესი და „წამიდა თოხანას“ ტრიუმფალურ გამარჯვების შემდეგ არა წაღლები გამაძრავებდა ხელა წილად მის კომედიას: „გმირები“. ბერნარდ შოუ აქაც თავისის მჭრელი სატირით ევლინება მაყურებელს და საშინელის ირონიით სწავას მლიოტარიზმის შიშონს და „გმირობას“. პიესა შუუწყვეტელ სიცილს იწვევს, მარა არა განცხრომის და კმაყოფილების სიცილს, არამედ საშინადადურებელს, შხამით და გესლით საესეს, რაც ასე უჩანაურად ეხერხება ავტორს. პიესაში აღებულია ბულგარეთის ომის ერთი ეპიზოდი. ბულგარეთის მათიორის ქალიშვილი ყალბის ექსტრაქტით საესეს ლაპარაკობს თავისი ქვეყნის რანდობაზე—ომის გმირებზე, რომელნიც ძლიერ მტერს უშიშრად ეკეთებინან; მისი დედაც ამავე ყალბის ტონებით გაიძახის: „კავალერიის შეტაკებაზე“, „არტილერიის ცეცხლის ფრქვევაზე“ და „ომის შემთხვევებზე“. მაგრამ მოაზრდაპირის ბახაქიდან ომის საშინელებით დაშორებულად, დალოლი ოფიცერი, რომელიც შემთხვევით ღამეში ამ მიწას მოაღვებდა და მტრებს ემალება, საშინელის სიცილით ანადაგრებს ამ „რაინდობა“-ს ილიუზებს. ეს არის შვეიცარიული, რომელიც შემთხვევით მოჰვა მტრის ჯარში.

და აი, ბერნარდ შოუ იწყებს ამ შვეიცარიელის ენით ომის „რეკვიკას“. ის სასაცილო ტონებში ასწერს ყოველ „გმირულ“ თავგანწირვას, ყოველ მტრებს მტერზე, როცა თითოეული „გმირი“ სცილდა როგორმე უკან ჩამორჩეს... ყოველ „მეომარ“-ს მიზანია, როგორმე თავის სიკოცხელ გადადარჩინოს და „გამარჯვებულის“ სახელიც მოიხვეჭოს...

ეს საშინელი პროზა სინამდვილისა სულ უზნეეს დაედრებს ომის იდეოლოგიაში აღზრდილ ქალს რაინას, რომლის საქმროც ერთ-ერთი „გმირია“ ბოძოლის ველზე გაქროლი. იგი ბრძობის თავის ბუნებით ამ ომის „გამასახარებას“. მაგრამ ბერნარდ შოუს სარკაზმით და ირონიით საესეს ლოლიკა მას შურედ აშარცხებს და ისიც თავის „გმირზე“ ხელს იღებს და ამ შვეიცარიელს შეეყვარებს.

არსებითად სიუჟეტი მდიდარი არაა, მაგრამ ომის კრიტიკა ისეთის მჭრელის მახვილით ავლებს ხაზს ამ პიესას, რომ ინტერესი უაღრეს წერტილამდე აღწევს.

II

თუ როგორ გულცივად გვიღებინა დღეს სცენაზე სენსაციას, ამის მოწმობს ბერლინში და მერე ჰამბურგში დიდის ამბით დაღმებულ ინგლისელ მეორე მწერლის გალსეორტის პიესას: „ულრანი ტყე“.

თითქოს გაიარა იმ შუა ეპოქამ, როცა გრძობა-მოლოლი მაყურებელი სცენიდან დიდ ეფექტებს ითხოვდა. ამ სენსაციებით მოწყვდა გამოჩნდა ამ დრამის დაღმების მეორე კვირაზე; მაშინ, როდესაც აქ პიესები 3—4 თვე სცენაზე განუწყვეტლოდ მიდის, ჩვენ ვისხვით თითქმის ცარიელ თეატრში, რაც ასე ზვირათ ხდება აქ.

„ულრანი ტყე“ ჩვენთვის, რომელთაც ამდენს გაესწავლიან გახტებულად, ყროლოებოდან, თეატრებით დღევანდელ სოციალურ უკუღმართობაზე, ახალს არავფერს იძლევა თავისი შინაარსით. ინგლისელი ფინანსისტი ჰეზანის ექსპედიციას აფრიკის მიველად გვიღებში, საცა ვეფხვებთან და გოროლებთან პირველყოფილ კულტურის დანაიანებს (შავკინიანებს) აქვთ მარტო ბინადრობა.

უფრო საშინელებით იწყება ულრანი ტყე, რომლის იქით ვილაცას შემოწმებულის ცნობით მრავალი ოქრო-ბრილიანტის მადანია. და აი, იშლება თვალწინ, მართლაც გასაცარის ტენსიკით, უჩანაურის ფერებით და დეკორაციებით შემეცხლ ცხოვრება „ულრან ტყისა“... მოგზაურთა გზა ბნევეათ, მარამ მათ უკან დაბრუნება აღარ შეუძლიან და ერთის ვარდა, რომელიც ავადმყოფობის გამო ადრევე დაახვედრ თავს განსაცდელს, ყველაზე ილუპებთან ამ უღანაშობი.

ექსპედიციის მომწმობი ფინანსისტი არა უშინდება ამ ამბავს. ის ადრევე, ვიდრე ეს ცნობა ლონდონის ბირჟას მოედგომოდის, მის მიერ მოსცილულ პორტუგალიის საავენტურს დახმარებით აფრცველებს ხმებს, რომ ექსპედიციამ მიზანს მიადგინა და მადანს მიაგნა.

ეს ცნობა დიდ ციებ-ცხებებს იწყებს ბირჟაზე და ამ საზოგადოების ქალიშვილი ერთი ათად იწვევს. ფინანსისტი ამ ოპერაციით აუარებელ ფულს იგებს და მასზე იყვის მომბაქა ეს საშუალება არა აქვს მის გასაშუაველად.

გულზედაი, გამარჯვებული ის რამოდენიმე ასეულ გვირგვინს გადასცემს ქველმოქმედებისათვის.

ეპიზოდ ადგილზეა მეცხრამეტე საუკუნის მიწურულიდან. მაგრამ ისეთის არის ეს ახალი დღეს!

მხოლოდ სოცარ, მართლა სამავალითი დადგმას, ექვეტეტს შექმლით ასეთი დრამის გამართობა, და არც თეატრმა დაიწერა რამე ამ შრივ; მაგრამ მიზანს მინც იერ მიადრინა... მთელი პიესა უსული ვამოვად, და კარგმა თამაშმა „დრამა“ მიანც ვერ გვანგმა.

ამ თემისათვის საჭირო იყო ამ ახალი, ორიგინალი მიდღვამა, ან სულიერ-ფსიქოლოგიური მომენტების უფრო ღრმად გავლა. არც ერთი აქ არ იყო და ჩვეიც თავს კინონში უფრო ვგრძნობდით, ვიდრე თეატრში.

III

კიდევ ერთი ახალი სენსაცია...

გვიმანინის მრავალ ქალაქში დიდის ამბით ელოდენ შტერნმაიზის ახალ პიესას: „ოსკარ უაილდი“-ს დადგმას მარტო იმიტომ, რომ ამ დიდი პოეტის ნაბარბო სილამაზით სასეც ცხოვრება, რომელიც საშინელის ტრაგედიით გათავდა, სახილავი გამადარჩისა. აქ ეს უფრო მეტი ვაკრუება მოხდა ყველა მოლოდინისა. ავტორი აღმოჩნდა კარგი ისტორიკოსი, უაილდის შესახებ ახალ გამოქვეყნებულ მასალების ზედმიწევნით მცოდნე. მაგრამ, სამწუხაროდ, გეარეთიარო დრამა უაილდის ცხოვრებისა ჩვენ ვერ ვივრძენით, მიუხედავად დაკვირვებულის, გრაციოზული და მუსიკალურის თამაშისა. აქ მთელი 4 მოქმედების ვასწვრივ ვესმისთ უაილდის ტრაქტატები მშვენიერებაზე, ხელოვნებაზე, სილამაზეზე, მაგრამ ყველა ეს არა

უაილდის უცნაურის ენით და სტილით, არამედ შტერნმაიზის... საერთოდ ცხოვრება უაილდისა აქ სწორადაა გადაწვეული და ის იწყება ამ დიდი პოეტისთვის საბედისწერო 1895 წლიდან, როცა მან უმაღლეს ზენიტს მიაღწია, როცა ზეიმში სცხოვრობდა, როცა მთელი არისტოკრატია მის ტონს და მოდას მისდევდა. და იქვანობა მისი მეგობრისა ლორდ ალფრედ დულასისა (დუნდეს ვამო) ინგლისის საზოგადოებრივი აზრის საბაბს აძლევს ეს გადამტრებული პიროვნება უბსკრული ჩაანარცხის და ლამაზი დიდი ტყვეობის შემდეგ მშვენიერების და ლალომის პოეტი მწარე დღეებს სიღარიბესა და მარტოობაში (ინფანტრისტ ფრანსუასგან მიტოვებული) პარიზის მივარდნილ ყავახანაში ათავებს სიცოცხლეს...

არ გამართლდა მასუბრებელი იმედი და ამ დიდი ადმიანის სულიერი ვანც და მისთვის აშკარა არ ვახდა და უაილდის ვრძელი, რიტორიული ფრაზები მარტო მომაბეზრებელი ვიწყებდი ყველასათვის...

ამჟამად, ვერ კიდევ არ გამოჩნდა მწერალი, რომელსაც შეეძლო ამ დიდი ესთეტიკოსის სიღრმეს ჩასწვდეს და მისი ცხოვრებიც ლირსტულიად გადავამზაოს; ეს ცხოვრება და ბედი მართლაც ტრაგეზიით იყო სასეც, მაგრამ ვანა ყოველი ცხოვრებაში ტრაგიკული ეპიზოდი სვენაზეც ტრადელისა წარმოიშობს? რომ ეს ახლა არაა—სამ თვით უაილდი ყველაზე ლამაზად და მექანიცტყვეულოდ ამტკიცებდა მუდამ და შტერნმაიზმა კი ამ ფოტოგრაფიული ვადალებით უფრო დაგვიწარმუნა ამაში...

ქ. ჰაზბურგი. 1925 წ.

Топ.

ჟაკრიული სოკპერო სტუდი

როგორც დანამდვილებით ვადმოგეცემენ, საბოლოოდ ვადაწყვეტილია ქართული სოკპერო სტუდიის არსებობა და ამ დღეებში კიდევ შეუდგებიან მოძღვრლები სისტემატიურ მუშაობას ქართულად ნათარგმნ იპერების შესწავლისას.

ვისაც ქართული ერის მომავალი სწამს, ვისაც სჯერა მისი პაროქინება და ვხატება პერსპექტივები ამ ერის კულტურულად წინსვლისა, ვეჭკრებთ, იგი ამ ახალ საქმიანობას, ამ ახალ ნაბიჯს როგორცსიაკენ სიაპოვნენით შეხვდება. ეს ასეც უნდა იყოს: ძნელია წარმოვიდგინოთ, რომ ერთი, კულტურის მატარებელი, თავისუფლების მატარებელი და განვითარების გზაზე შემდგარი, პასიური მოქამე და მხვერავი იყოს რომელიმე ერის ზემოისა ამა თუ იმ ხელოვნებისა თუ მეცნიერების დარგში. ქართველმა ერმა დიდი ხანია მონაწილეობა მიიღო მსოფლიო მეცნიერებაში თავისი სწავლუებით და ამ მოლოდინს ქართული უნივერსიტეტის დაარსებით საქართველოს დედაქალაქში მან ეს მონაწილეობა დაუდასტურა მთელი ევროპისა და აზიის ცივილიზაციის მატარებელ ხალხთა ოჯახს.

ქართველი ერის ლიტერატურა? აქ მთლიან რუსთველმა თავისი „ვეფხისტყაოსნით“ ქართულ ერს დიდი, დიდი ხანია მოუპოვა საპატიო ადგილი ამ პარასის მწვერულზედ, სიდაც მოზარე-მოსამძიროთ იყებინან ინგლისი—შესამირისთვის, გერმანია—გიოტეტისთვის, იტალია—გარიბალდისთვის, პოლონეთი—შოპენისთვის და სხვა.

მიმოაღვი თვალი ქართველი ერის ხელოვნების დარგს. აქ ქართულმა თეატრმა თავისი ნახევარ საუკუნის არსებობით დასწერა ისტორია, ისტორია სამშობლოს სიყვარლისა, თავისუფალ იდეებისა და ქართული ენის დაცვისა.

ამავე დარგის ვალლორეიაში ნახათ მხატვრობას თავისი წარმომადგენლები. აქ ნახათ ქანდაკობისა და ხუროთმოძღვრების ნაშთებს, რომელიც არ ესაქართვებით წარმომადგენელნი და თავის თავს კარავთ გვაცნობენ, გველაპარაკებინან და გულის სურში გვაგდებენ.

ქართული ენის მუსიკობას ქართულ ტკბილ სიმღერებს? ქართველი ერის უსუღნაობა ისტორიული ზედიითი ბრუნვამ შუა საუკუნეებიდან შესწკვრტა ძაფი ეროვნული

მუსიკობის განვითარებისა, გამობმული მიქელ მოდრეკილიდან და ვინ უწყის, თუ რა ვერტული მიხანვედა იგი, რომ ერის ცხოვრებას ესე უკუღმართად არ ემუშავებს; ამ დიდიან დღევანდლამდე ქართულ მუსიკობას, ქართულ სიმღერას არ ჰყოლია ტკბილი მოენე—მოქადაგენი, რომელიც ეხელმწიფებით ვანცემარებას ამ ვადამოგეცენ ერის ჰანგებში დავრთვითი ცრელიანი მწუხარება და სიხარული. ქართული მუსიკის ხელოვნების დარგში აქ კედელი ვარღვეულია და აი, ამ ვარღვეული კელის ამომენება დღეს ისტორიამ ქართველ მომღერალთა სტუდიის არგება. ქართველ მომღერალთა სტუდიის მოწანაწილენი მრავალნი საუკუნის რეპრეზენტუნდა შეიქმნენ ტკბილი მოენე-მოქადაგენი ეროვნული ჰანგებით და მისი შემოფარგლონ ერის კულტურის მთლიანობა.

წელს სრულდება სამოცამოცამეტი წელი, რაც დღემა რუსეთმა პატირა საქართველოს დედა-ქალაქში შემოიღო ერთიანობა შეჯგობება თავისი მუსიკოსებისა, მუსიკისა და ამ მუსიკის ტკბილი მოენე-მომღერლებისა. ამ შეჯგობრების გამართვისათვის რუსეთის მთავრობა ყოველ წელს დაუზოგველოდ ხარჯავს დიდ ფულს; დიდი რუსეთის ხელოვნების დემონსტრაცია საქართველოს ცენტრში დიდი ზემოთაც მრგვადა ხოლმე. ამ შეჯგობრებში რუსეთის სხვადასხვა კუთხიდან მოზიდული მონაწილენი და რუსის საზოგადოება ამ დღეს ზემომბენ და უწყობენ, ხოლო ქართველი საზოგადოება და ერთი ყოველთვის ამ სიხარულს და ზემის გულხელ დავრთვითლ შეჭურვებს და მისი პასიური მომხრობა-მონაწილეობა.

მეოცე საუკუნის დასაწყისში, როდესაც ქართველი ერი არაბეულდარების სისწრაფით მიიღობის წინ სხვადასხვა ძიებისა და ამოცანებისაკენ, ამისთანა პასიობას ვეღარ დასჯარდება, მისთვის ეს მიუღებელი ხდება და, ჩვენ ვეჭკრებთ, შორს არ არის ის დღე, ის საათი, როდესაც ჩვენი ერის დავრთვითი კულტურული ძალა იერისში მიტრანს და დაიკარგება ამ მოედანს, სიდაც ეწყობა და ხეობა შეჯგობრებები უცხო ხელოვნების ქურთვებისა. შორს არ არის ის დღე, როდესაც ცეცხლის მწვერველ რაშმზედ ვაღვლით ქართველი ქაშუტი უქანასქნალო აუხდის ფარდას ჩრდილოეთიდან მოწოლოდ კულტურულ ძალას. ამ იერიშისთვის ემხადებიან დღეს ახლად დაარსებულ

ქართულ საოპერო სტუდიაში მონაწილენი, დაწყებული გუნდიდან ორკესტრში მონაწილემდე. ეს დღე იქნება ზემოთ ერის სულიერად აღორძინებისაც, ამ დღეს უნდა დაეპატრონოს უცხო ხელოვნების ნატამლობას ლირსეული შემეცნავე; ამ ისტორიულ მომენტის სიდასადე უნდა აორკეცებდეს სტუდიელების ენერჯიას, მათ უნდა მოჰქონოთ თავი და ამაყობდნენ, რომ ისტორიამ მათ არგუნარლით იმ გარღვეული კედლის ამოშენებისა, რომელიც ამთავლებს იმ წრეს, რაშიაც ბრუნდვენ ორი უდიდესი ლერძი პროგრესისა—მეცნიერებისა და ხელოვნებისა.

დღეს, მხადების პროცესშიაც კი, სტუდიის ოჯახის წევრებთან არიან ყველა, დაწყებული ქართველი ერის ხელისუფლების წრიდან ამ სტრუქტურების დამწერ პატარა მოქალაქემდე. ქართველი მშრომელი ხალხი და საზოგადოება ამ მომენტის განცდას მოეგოს, გვიანდა ვიფიქროთ, რომ ახალგაზრდა ქართველი მომღერალთა ოჯახობაც პირნალოლად შეასრულებს ისტორიის წინაშე მოვალეობის და მით ვაიმართლებს ქართველი ერისა და საზოგადოების იმედებსაც.

კაიუს კვილი

ბავუი სმარკალუ

ეცხადებ სამრეკლოდან:
 მე ვეძებ ბავუებს
 რომ დავინახო ახალი ქვეყანა.
 ჩემს დედას აქ ერთ ღრის უყვარდა გავლა და გრიგალი:
 ზარების. ქუხილის. სიბავუის.
 ზარები აქ ერთ ღროს ეძებდენ ქალწულებს, ეძებდენ გრიგალებს.
 და იქ ჩემს სოფელში მიჰქონდათ სიმშვიდე მჰადიან გლეხისთვის, რომელიც ლოკულობს ადრიან დღეების მორჩენას. დაკარგვის.
 იქ ერთღროს გლეხები იძახდენ მუშური ხალისით სიმღერას.
 იქ ხნავდენ. თესავდენ.
 იქ სურდათ სიმშვიდე ათასი სულისთვის. ათასი გლეხისთვის:
 და ფიქრი: გათენების!!!
 მე ვეძებ ბავუებს.
 მე ვკვიე სამრეკლოდან:
 ათასი ძეგლებისთვის. ათასი ბავუისთვის:
 აქ დედა ჩემი დადიოდა. ანთებდა სანთლებს.
 აქ დედა ჩემი დადიოდა ერთხელ როგორც ქალწული მღვწი.
 აქ ის ხელავდა ბავუებს და ზარებს, რომელნიც უძახდენ გლეხებს ყანასკენ.
 აქ ერთხელ ფიქრი რალაც დამძიმდა. დაიწყო წვიმა უამრავ თევლების...
 და ვეძებ ბავუებს.

ბაჩანა

სასაფლაოზე

(ჩემს პატარა ასულის გულქანის ხსენებას)

თუ ვიხოცებით, ნეტავი მკვდრები არ დაიშლებოდნენ და საფლაოებზე დრო და დრო ისევეც აიშლებოდნენ.
 მთა-ბარი იმეებითა ისევეც მოირთებოდნენ და იმით ხმებით ქვეყანა ისევეც აივსებოდნენ.
 თორემ რა აშშისის საწყულებსა! ღროს გააყენენ სამუდამოდა! წუთითა წუთისოფელი, არა გვექვს გაუთაოდა.
 გულოდამ მომწყდა ყველილი და მიეზარა მიწასა!
 დავკარგე სამუდამოდა, ევლარა ენახამ იმასა!
 ტიალი წუთისოფელი ნახებს არ ვეცალის მხისასა. რა ბევრი ჩამოუშლია ამ ბითაოლმანს მიწასა!

1925 წ.

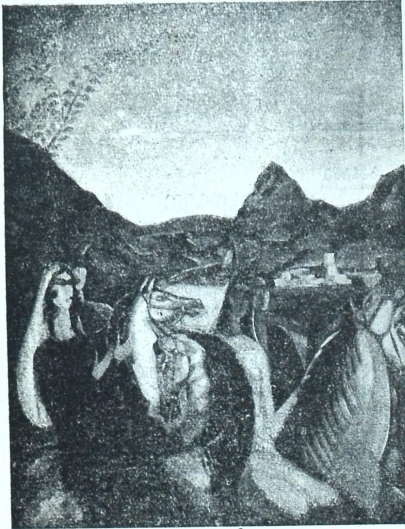
მე ვიდექ მოშორებით
 იქ, საცა უფრო ვერ მომწვდება ღედის ცივი ძეგლების მუღმივი გატარებუბა. მუღმივი ქვითინი.
 იქ, საცა დედა ჩემი დადიოდა ერთხელ როგორც ქალწული მღვწი.
 (მე იქ ვარ უსულო და უენო.)
 მე იქ ვარ კენესა და ოხვრა.)
 ატირდა ჩემი პროფილი.
 და საღლაც ლამით მძიმე სვეტებად დაადინა თოვლი ჩემ მღუმარებზე ჩემს სიცილს, უკვე მიუბის იქით გადარეკილს.

მე ვიდექ ისევ ასე.
 სამრეკლო მღეროდა დაღამების მელოდიას.
 იქ დედი ჩემის საფლაოეის ახლოს.
 იქ ასე მოსჩანდა ამავეი ორი ძმის:
 „ზარები!!! ზარები!!! ზარები!!!
 „ბავუი სამრეკლოსთან.
 „ბავუი ზარებზე მტირალი...“
 და ბავუის ცისფერი თვალეები აღმაეცარად: აღმოსავლეთიდან. დასავლეთისკენ.
 სამრეკლო ისევ მღეროდა დაღამების მელოდიას.
 იქ ისევ ისმოდა გრგვინდა უამრავ ძეგლების.
 და ფიქრი იძახდა: გათენება!!!
 იქ დედი ჩემის საფლაოეის ახლოს.
 და მაინც:
 მე ვეძებ ბავუებს:
 ბავუებო!!! ბავუებო!!! ბავუებო!!!

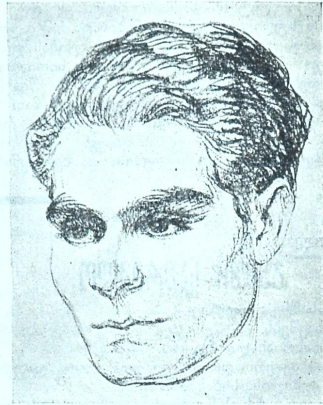
დლო ანათე

ქართულ აკადემიურ დრამის რეჟისორი დასდა პიესა „მიწის ძვრა“ ჰ. კაკაბაძის მიმდინარე სეზონის მესამე პრემიერა

ღ. გულიაშვილი

„ბასიკრება“

მხატვარი ლალო გულიაშვილი

ნახ. თ. ანდუორტის

საზღვარ-გარეთიდან ახლად დაბრუნებული. პირველად მისი ნახატები დაიბეჭდა ჩვენი ჟურნალში, და მუდმივი თანამშრომელი იყო. 3 წლ. წინად ვაგემზავრა უცხოეთს იქ დიდი ყურადღება მიიპყრო, როგორც თავისებურმა მხატვარმა. მიიღო მონაწილეობა მრავალ გამოფენაში, სადაც მისი მრავალი სურათი შეიძინეს უცხოელებმა. მისი ნახატების გამოფენა მიუწყო ამერიკაშიც, რომელიც გაგრძელდა 10 თვეზე მეტს. ასეთივე გამოფენა განზრახულია მოკლე ხანში ტფილისშიც. ჩვენი ჟურნალის მომავალ ნომერში დაიბეჭდება მისი წერილი „თანამედროვე მხატვრობა.“

გ. ნ ა თ ა ქ ე

პ ი რ ი მ ზ ი ს ა კ ე ნ

დრამატული ზღაპარი 4 მომქმედებად და 5 სურათად.

მ. მ. მ. მ. მ. მ. მ. მ. მ.

იასამანა. მთის ქალი, ფერების ალზრდილი.
რკინის კაცი
ნარგისა
სუმბულა
ჯამბახა
იაია } ფერები

ფრიდონი. აზნაური.
პირველი მეურმე
მეორე მეურმე
მესამე მეურმე
პირველი გლეხი
მესამე გლეხი

მეოთხე გლეხი
ტყის ქალები
მოხუცე გლეხი
ქალები
კაცები
ბავშვების გუნდი

მომქმედება პირველი

მთა აღვილია, ტყის პირი. მრავალი ყვავილების ბუჩქები, განსაკუთრებით კი იასამანი. მოშორებით მოსიანს წისკივლი. გარშემო სრული სიწყინარა. მთვარის შუქი მოჭყენია დაბლობს. მდლობზე კი ხეების აჩრდილები წამოწოლილან ველზედ. ერთ იასამნის ბუჩქთან, ფრიდონს პირზე, ბალახში დამოქილია თეთრი, ქერა თმიანი ცისფერი თვალბიანი ქალი და გულამოსკენილი უნუგემოდ, სასოწარკვეთილებით სტირის მდღლარე ცრემლით. შორიდან ისმის რუს რუკრუკი. აზნაირი სცენა რამდენიმე წამს გრძელდება. მთვარის შუქი ამასობაში თანდათან გაძლიერდება და შემდეგ მოისმის, ისე კი, რომ აღამიანი ვერ გაარჩევს საიდან, წყნარი სიმღერა: მკრთალი ნათელი სასე მთვარისა მშობელ ქვეყანას ზედ მოაფენოდა და თეთრი ზოლი შორის შეთებისა

ლაყვართ სიერცეში ჩაინთქებოდა. არსიდან ხმა, არსით ძახილი მშობელი შობილს არას მტყუცოდა, მხოლოდ კი ტანჯვით ამოძახილი ქართლის ძილშია კვდესა ისმოდა. ქალი ცოტა დაშვილებული, თითქოს გარინდლარო. მერე კიდევ უფრო უმატებს ქვითინს. შემოდის ფერია ჯამბახა დეხაკებით, მსუბუქის პაეროგანი სიარულით. აქეთ იქით იყურება შემკრთალი და შემეფოთებული. ერთ ხანს მტირალ ქალს უცქერის, მერე გაუბედავად მიუახლოვდება. თავზე ხელს გადაუსვამს. ჯამბახა (გულთაღის თანაგრძნობით და მზოუნველობით, გულწრფელი წუხილითა და აღერით) გვეყუთა იასამან, დამშვიდდი, თავს ხომ არ მოიკავა. ნუ სტირი, შენ გენაცვალს ჩემი თავი, ტირილით რას უშველი? იასამანა. დადგება შუა ღამე და დაიწყება სურლის ხეოვა, აესულთ ხროვა მოედება სოფელსა და... (ხმა ჩა-

*)ო.ი. ნათაძისას

გ. არგარელი

სლავოუს ჩუმი სათოები.

სოფლებს, ქალაქებს, მიერს, მდინარეებს მოვიღო ჩრდილი... დღე მიიკვალა სისწრებით ფარავს მალალ არეებს ქალი უქნობი და ისთვალა.

იღუმალია გავლენა ჩრდილის: გსურს ჩუმიდ ყოფნა და შერიგება, — გსურს, რომ იკოვდ—სალამო რბილი ასეთი ფერთ რად შეიღება.

სალამო გულებს უფრო ანახებს, და შენც მოდიხარ სალამისფერო. ნუ თუ ვარსებობ ამ ქვეყანაზე, ატომი ზეცის ან ატმოსფერის?

ბოლომდის შეგრა გული ქალური და სული, მკრთალი, როგორც ლილია. თითქოს გამშვიდებს ფიქრი ფარული, რომ ცხოვრების გზა გამოვლილია.

არ შეგაშინებს ეხლა შენ კლდა, — ეხლა ქალწული ლანდს ეგვაინება, გულის ალური თითოვლა შენელდა, სულს მოვიგინა ბუნდოვანება.

ჩვენ გვენანება მზე დამავალი, — მან დაგვიტოვა ნიღბი ფიქრები. თეთრი ტრალური შენ დაბავალი, და შენს მოსულაზე დღეს გავფიქრებდი

როცა მზე ჩავა, დაპურავ თვალებს. მოგვლენდება ნიამოვები. ჩუმად წარმოსთქვამ: aeternum vale! და მწუხარებით შეამბორება...

მუსიკოსი ლარისა ქუთათელაძე(X)

გერმანიიდან ახლად დაბრუნებული, სახელმწ. კონსერვატორიის საუმს. ნაწილის პრორექტორადაა მიწვეული. სურათი გადაღებულია ს. ციოსთან, როდესაც კონსერვატორიის ამხანაგები მოაკლბენ სამშობლოში. მათ შორის იმყოფებიან ჩინელი ჩანგ (სუნიატსენის ნათესაეი), იაპონელი პროფესორი ტაკიოს უნივერსიტეტისა საკალა, ევგიეტელი პრინცი ფანში, ფერტი გეპაის, არაბი სამანა, ტფილისში დაბადებული გერმანელი ოზიანდერ, არმილიც გერმანული ეერ აპარაკობს, ქართული იცის მშვენივრად, ძლიერ უფერს საქართველს, იქ ემხიან ქართველ პატრიოტს, რუსი სკობლევიც ასული. დანარჩენები გერმანელები არიან. ჩვენი ჟურნლის მომავალ ნომერში დაიბეჭდება მისი წერილი „მუსიკალური გერმანია და ქართული მუსიკა“.

უწყდება და გული აუმდღღარდება) რამდენი ნორა, ფუნჩოლა ბაეში... გამოუსალდება... წუთისოფელს... წამებული. (ხმა ჩაუწყდება და გულ-ამოსკნელი ქეთისნ მოუხშირებს. ზამბახასაც თვალზე ცრემლი მოადგება, უშუქოდ იცქირება აქეთ-იქით. შერე ეხვევა ისამანას, თითქო ამითი უნდა ცრემლის ღერა შეაწყვეტინოსო, ჰკოცნის, თითქოს ამითი უნდა ცრემლი შეუშროსო.)

იგინიე და ფეირები. (მხრად შემოსრიალდებიან და მტრილ ისამანას გარს შემოეხვევიან. პირველი. რაზე იკლავ თავს, შე საცოდავო, რაზე იტანჯები (მოუახლოვდება და თვალგში ჩააქერდება). წყალი აპკურეთ.

მეორე. ნიათი გააგრილოთ. მესამე. ის აყნოსებივთ. (მისცივიდებიან ისამანას. ერთი მოსახვევს უბრავს, მეორე საძურა ბაღას მოსწყვეტს, ცვარს აგროვებს და პირზე აპკურებს, მესამე საჩქაროდ ის კონას შეკრავს და მიუტანს ახლის საყნოსებად. ისამანა თანდათან (კოლა დამშვიდდება).

პირველი ჰო! ეგრე, ჩემო მშვენიერო, ჩემო თეთრო. ამა ერთი კიდევ შემომხედე! ჩავხელო შენს ცის შორე თვალებს. ამა ერთი შენებურად გაიღივ და სიამე მოპვიზე გულს! გაიღივ, გენაცვალე, და გაანათე ჩამნელებული გული.

ყველანი (მოეხვევიან) გაიღივ, გენაცვალე, გაიღივ. ამა, ამა! (ყველანი ერთბაშად) ჰოოო! ეგრე. გაიღივ, გაიღივ! (ცეკვაენ სიხარულით, ეხვევიან და ჰკოცნიან ისამანას).

ზამანა (მცირე ხნის სიჩუმის შემდეგ) სიხარულისა არ არის ეს ღმობი სუბმულა. სიყვარულისა და თავგანწირვისა ეს ღმობი.

ყველანი და მით უფრო მშვენიერია ისამანა. მესამე. და მით უფრო საყარულია ისამანა.

ნარგზა. ეგრძნობ, ახლოვდება ეამი თავ-განწირვისა. მეც ხშირად უბნებოდ მეწყრიტება გული და მეკუმშება (ერთ ხანს სიჩუმეა. უხერხულადა. ფერიები დრო-გამოშვებით ხან ერთმანეთს შეხუდავენ. ხან ისამანას).

პირველი. ციციანთელა გაფორნდა.

მეორე. ვარსკლავი ცას მოსწყდა.

მესამე. ქოტმა დაიკვილა.

მეოთხე. ალიონი შუბის ტარზე ამოსულა.

ისამანა. (სასოწარკვეთილებით თავზე ხელებს შემოივლებს.) ახლოვდება ეამი ტანჯვისა და ვეცხისა, ახლოვდება ეამი წამებისა და წაწყენილისა. (ფერიები შექრთით დაფაცოვდებიან, თითქოს თავის შეცდომას, რომ ისამანას ძალა-უხეობად მოაგონეს უბედურების მოახლოვება, მიხედნენ).

ყველანი. (ერთმანეთს) ვიმღეროთ, დებო, ფერხული გაეაწყოთ... ფერხული, ფერხული! (ხელი-ხელს ჩაქიდნულინი წყნარად ტრიალებენ; ცეკვით, გარს შემოერთ-ყვიან ისამანას და მღერაიან):

ისამანა, გულის ვარდო, შენ ნათელთვლო, ნარგზ-ზამანა-ია-ვარდი შენ გენაცვალაო. სანეტაკ-თეთრი ნაზი ყლორტი გულს სიყვარულს რგავსო, შენი ნაზი სურნელბა ოცენებს ჰქარავსო.

(ისამანას სიმღერის განმელობაში სიყვარულის და მაღლობის ღმობით უცქერის მოცეკვაეები. სიმღერა გერეწყობრად იწყება, მაგრამ ხმა ხმას ეგრე შეეყოპა, სიმღერა აირევა და ფერიები, თითქოს ხმა ჩაუწყდითო, სათითაოდ დაღმდებიან, დგანან რამდენიმე ხამტსდ ნაულნი და არ იციან, რა ქნან).

0. ინაშვილი

სახით მატყველების გაცნობა

(ფიზიონომიკა)

მასხობა და სცენისმოყვარეთვის.

გარჩევებისა და კინებისათვის არაა აუცილებელი სწავლა-მეცადინეობა, სახელოვნო საგნებში, რომ ამაღლონ თავიანთი გენიალური ნიჭი. და მიუხედავად ამისა, ყველა დიდი არტისტი მაინც სწავლობდა, იმხანა ყველა იმას, რაც კი ასწავლავდა და განავითარებდა მის ნიჭს. და მით უმეტეს საჭიროა: ყველა იმ უბრალო მომავალად, რომელსაც გადასწყვიტეს თავისი თავი უმსხვილოდ და ძლიერ მიიმეო საქმეს—სასცენო მოღვაწეობას და გვიძოდ სახიობას, კეთილსინდისიერად შეისწავლონ სამსახიობო სახელოვნო საგნები. მარტო გამოკიდლება და მზებერება არ ქმნა არტისტულ ხელოვნების ტენიებისათვის. აუცილებელია ადამიანთა ფსიქოლოგიის საფუძვლიანად შესწავლა, განსაკუთრებით იმ ნაწილის, რომელიც გვაჩვენებს სულიერ მოვლენის გარეგანი ნიშნებით გამოხატვისას. ეს არის ფიზიონომიკა, ფსიქოლოგიის აუცილებელი დისციპლინათაგანი.

ფიზიონომიკა ძველი მეცნიერებაა, მაგრამ მისი განვითარება დაიწყო მე-19-ე საუკუნის მეორე ნახევრიდან, მანამდის კი იგი უყურადღებოდ იყო მიტოვებული, რადგან თითქოს არავითარ სამეცნიერო სწავლას არ შეეცადა. თანამედროვე ხანაში იგი სარგებლობს ყველა უფლებებით მეცნიერებათა შორის არა თუ დასავლეთში, რუსეთშიც. ჩვენში, საქართველოში მას, როგორც სერბიოხულ საგანს, ნაკლებად იცნობენ, და ამიტომ ვადაუწყებ მისი პოპულარიზაცია. ჩემი მთავარი მიზანია გერ-გერობით მივითითო მიმოვიქცეო და გრძობაათა გამოხატვაზე, რომ გვიკონდეს, ერთგვარი კლდეში ფიზიონომიკის მთავარ კანონებსა, რომელიც აუცილებელია სასცენო ხელოვნებისათვის. ეს დიდს საგებობებს მოუტანს ჩვენს ახალგაზრდა გამოუცდელ მხანობით და სცენისმოყვარეთ, ხოლო ძველებს კი ასიამოვნებს მეცნიერ-

რულად დამტკიცება იმის, რაც მათ იქნებ ზგეე იციან პრაქტიკიდან, ანუ ინტუიციის წყალობით.

რო არც ფიზიონომიკა? ვიწრო გაგებით, ეს საგანია სახის გამომეტყველებით ადინარის ხასითის, განწყობილების და გრძობების გადმოცემის შესწავლისა. სხვანაირად, მეცნიერება, რომელიც გვაჩვენებს ადამიანის გარეგანის ნიშნებით მისი სულიერი მდგომარეობის და განსაკუთრებული ფსიქიური თვისებების გამოკვეცას. ამგვარად, ფიზიონომიკა იყოფა ორ ნაწილად: ა) დინამიკური ფიზიონომიკა, რომელიც გვაჩვენებს სახელოვნო ტენიების ხასითის, გრძობების და ემოციის გამოხატვისას; ბ) სტატისტიკური ფიზიონომიკა, რომელიც არკვევს გარეგან ნიშნებს, რითაც ხასიათდებიან სულიერ განწყობილების მუდმივი ხაზები. სასცენო ხელოვნებისათვის განსაკუთრებით აუცილებელია პირველი ნაწილი. მეორე ნაწილს გავარკვევთ ინდენად, რამდენადაც საჭიროა ფიზიონომიკის კანონების საერთო უტილიზაციისათვის.

აქ საჭიროა ვსთქვათ ორიოდ სიტყვა ფიზიონომიკის სამეცნიერო დასაფუძვლად და პრინციპებზე.

- 1.— ყოველგვარი სულიერი აღღვება(ცმოცია), შეგრძობება, გადაღის ტენისა და ნერვების საშუალებით მივლს ორგანიზმზე, მაშასადამე მის პერიფერიებზედაც.
- 2.— გრძობისა და აღღვების გადასვლა პერიფერიებზე, ე. ი. ტანის გარედ ვითარდება კუნთების ამოძრავების ხასით, რომლებიც სტრეზებზე წაუშლდ კვლს.
- 3.— ყოველ სულიერ მოძრაობას ანუ ემოციას ეფარდება განსახლებული გარეგანი გამომეტყველება—ასახვა ამა იმ ემოციის და მახასიათებელია. ფიზიონომიკებმა და ფსიქოლოგებმა დიდი ხანია ნათელჰყვეს, რომ სულიერი მოძრაობა, როგორადაც სუსტი უნ-

ნარგვა. (სიხარულით ტყისკენ მიიხედვს და, თითქოს მიმეო მდგომარეობიდან ვინმე გამოიყვანაო) მამიდა მოვიდა, მამიდა! მლი, მამიდა, მლი. ვაკვირებიდან გამოგვიყვანე.

ყველანი. (უცებ ახმაურდებიან) მოდი, მამიდა, მოდი, უშვილო არ ვიცი, როგორ მოვიქნეთ ვაკვირებაში.

(ფერების მამიდა შემოვა სცენაზე, მიუახლოვდება ისახანას და თვალბმში ჩააქერდება მზრუნველობით, მერე თავზე ხელს გადაუსამს).

მამიდა. (საყვედურის და მზრუნველობის კილოთი) კიდდე ვიტყობინა ჩემო ისახანა?

ყველანი. (ერთმანეთს არ აცლიან) ტირის მამიდა, თავს იკლავს. ვერაფრით ვერ გავართეთ. გვიშველ რამე-დაგვებმარე.

(ისახანა სარქაროდ ფეხზე წამოდგება, მივა ფერების მამიდასთან და გულს მიეკვრის, თითქოს იმის მკერდს უნდა შევაფაროს თავიო. მამიდა უღერესებს).

მამიდა. ხომ ვითარბა, შვილო, ნამეტანი ტანჯვით საქმეს ვერ გამოვასწორობთ მითქი. ვამიგონებ, შვილო. (მიუბრუნდება ყველას და წინასწარმეტყველებით კილოთი) ჯერ ვამი ჩვენი არ დამდგარა. დამდგარა ჟამი და ჩვენც ჩვენ მოვალეობას ბოლოვდი შევასრულებთ.

ისახანა. (მწუხარედ) მანამდის ვადარჩება კი ვინმე ცოცხალი?

მამიდა. ნუ ხარ, შვილო. უმიგონე. ხალხის გული ზღვა არის. იგი არ დაიღვე. საუკეთესონი ვადარჩებიან გველუმების გაუმძობრობას. (ისევ ისახანას მიმართავს) შენ, ჩემო ისახანა, ყველაზე ნაკლებ ვამართებს ტანჯვა-ვაება. შენ უტეთესად უნდა იცოდ, რამდენი ბორკულა და სიძულვილია ხალხში. მოიგონე საწყალი დღდაშენი, როგორ უწყალად ჩააქავა ხალხმა.

ისახანა. (გაუბედავად) ცოტა დედაჩემიც იყო ხალხის წინაშე დახმავაზე.

მამიდა. (ღიმილით) იმამი თუ იყო დამნაშავე, რომ შენისთანა შვილი შობა?

ისახანა. (გაუბედავად, მოურძალბებით) მამაჩემი უცხო ტომის კაცი ყოფილა, გარეწარი, ხალხი მას არ იცნობდა, ვერ შეიკუვდა.

მამიდა. მამაშენი ლალი მთის შვილი იყო, მუხიმიწველი. ეგ კი არა, ხალხმა დღდაშენის ლალობა და ფერიგითან მიგობრობა ვერ აიტანა, არ აპატიო მას ეს „დანაშაულია“. მისი სულის სილაღე ვერ აიტანა. მისი სიყვარულის ნაკე-ლა მოიწინა, ანუ ვერას ვახლა, ქვებით ნაპრობა, მრუ-ში და ადათის დამეზღვევიაო. დღდასაც ვერ დაიწყებდა ხალხს თავისი ბორკულა და გული ვერ მოუფლავდა. დე-დაშენი ნაქვევებით გული ვერ მოიჯერა და ეხლა საცო-დავ პაპაშენს ემუქრებიან. თუ შეხვდათ სადმე, იმასაც სა-სციდილოდ არ დაინდობენ. შენც, თავისუფლად შობილს, ხალხი ვერ შევიკუვებს.

ისახანა. საწყალი პაპა! იმან რაღა დაუშავა ნეტაეი.

მამიდა. ის დაუშავა, რომ დღდაშენს თავის წინაქვლში შეაფარებინა თავი, როგდასაც ხალხი მას მოსაკლავდ სდევდა, გაათბო, დაუყვავა.

სულხულა. (ფერიგის) ვახსოვთ, დებო, როგორ ემაღა-ვით ხოლმე ჩვენს ბუნებში საწყალ თათლო.

ნარგვა. რამდენჯერ ისახანის ბუჩქში დამალულა, ვეგრიდ მის მამებარ ხალხს ვაგულია და ვერ დაუნა-ხავს... ერთხელ... ჰა, ჰა, ჰა, ჰა... ერთი ახმანი, თვალმ-ჩახსლიანებულ კაცი ზედ წააწყდა, მაგრამ ესე შეშინდა, ბოროტი სულიაო, რომ შიშისგან ვერ იცნო მობრუნდა და გაიქცა.

(ყველანი ხარხარებენ, ისახანა გულმოდინედ უღღებს ყურს ფერიგები გამოცოცხლებიან და ახმაურდებიან)

და იყოს იგი, ადამიანში იწვევს რაიმე ცვლილებებს, რაც გამოიხატება მის გარეგნობაზე.

იტალიელმა სწაველულმა **მოსსიმო** კვანძახილურად მოგონილ ხელსაწყოთა (პლტერსიზიფიკაციის, სტიგმოგრაფიის და სხ.) საშუალებით მიხდენილ ცდებით დაამტკიცა, რომ საქმარისა სულ მცირე სულიერი აღელვება, თუ გინდ უბრალო დაფიქრებაც, რომ ადამიანში გამოიწვიოს ხისნის მულტარება, გულის ცქრის გახსნა, სუნთქვის ცვლილება და სხ. ტენიის მუშაობა ანელებს ხელში სისხლის მიმსვლას და იმავ დროს უმატებს არტერიების დაქიმვას. უმნიშვნელო აღელვება ახდენს სუნთქვის ცვლილებებს და ადიდებს სისხლის მსუღელობას ტენიან და სხ. ცოცხალ ადამიანის გაშიშვლებულ ტენიან დაკერვებით მოსსო ორმად დარწმუნდა, თუ რა დიდი გავლენა აქვს სულიერ მოძრაობას, თუ გინდ სრულიად მცირე ადამიანის ორგანიზმის ფიზიოლოგიურ პრაქტსზე.

მეორე სწავლული პროფ. **პრტიერი** პალმობრავის საშუალებით დარწმუნდა, რომ აზრები და გონებობები ხელში იწვევენ ამკარა, თუ უბრალო თვალთ შეუშენველ მოძრაობას.

ცნობილ ფსიქოლოგებმა **ჯემსმა**, **ლემანმა** და სხვებმა მრავალი ცდა მოახდინეს ამ მიმართულებით და მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომელიც აქვე მომავას ჯემსის სიტყვებით: — „ეხლა ჩვენ გვაქვს ექსპერიმენტალური დამტკიცება იმის, რომ უმნიშვნელო, მერანობიერი სტიმულებიც აქ სველიან ტანს, გულის ცეპას, სუნთქვას, არტერიული დაწროას საშარდ ბურთის, შიგნელობაზე, საშელოხნზე და სხ. ყოველ შეგრძნობას აქვს თავისი პრაქტის ტენიში. პრაქტის აღძრული ტენიში გადადის **ყველაფერზე** ორგანიზმში, რომელიც, ასე თუ ისე, **ვარცვლდება** ანუ მის ნაწილზე. ყოველგვარი შეგრძნება იწვევს მოძრაობას, და ყოველ მოძრაობა ორგანიზმში იწვევს ნაწილში არის იმავე დროს მოძრაობა მთელი ორგანიზმისა. ყველა სულიერი მოვლენის თან სდევს განსაკუთრებული სახის სხეულბრები პრაქტის. ადამიანის ემოცია, რომელსაც არა აქვს არავითარი სხეულის სარჩული, არის ერთი უბრალო ბერა“. (ჯემსის „ფსიქოლოგია“).

ჯემსზე აღრე იმავე დასკვნამდე მივიდნენ ინგლისელი ცნობილი ბენი, საფრანგეთის უღლესი ანტორი **გრა-სილდ** და სხ. უკანასკნელი თავის ნაწარმოებში „Mon vement d'expression“-ში პირდაპირ ამბობს: — გრძნობებში, ფიქრში და აზრი არ შეიძლება აღიძროს ისე, რომ არ გამოიწვიოს მულტარება, რომელიც გამოიხატება ყველა ორგანიზმის გაუგებ ნაწილებზე, მამასალაზე არაფერ სევერს არ წარმოადგინს ის, რომ ყოველგვარი სულიერი მოვლენა (გრძნობა, ენება, სიხარული, დარდი, ბოღმა, ხელა და სხ.) ვადაუის მთელ ორგანიზმზე, რომელიც იწვევს განსაკუთრებულ მოძრაობას, როგორც ტენიით, ისე მთელი ტენის პერიფერიებზე.

ადამიანის ანატომიური ვიციტი, რომ ჩვენს ტანი კანქვეშ დაფარულია სხვიდასხვიანი კუნთებით, ეს კუნთების ფენა, როგორც სწანს აქ წარმოადგენილ კაცის თავის ნახატობდ (იხ. სურ.), არ წარმოადგენს ერთ მასას, აიომედ შესდგება ვაკოვლებულ ნაკვირვალს ან ერთგვარი ძაფენისნარი ფორმის შემაღვრლობისაგან და ამათ ეწოდებათ კუნთები, რაც გვემხარება ორგანიზმის ამორბაგებაში. ყოველი კუნთი მრავალ ნერვებით უერთდება ნერვების ცენტრს, საიდანაც გამოდის მოძრაობის იმპულსი. როცა ეს უნდა მოხდეს, მამინ კუნთი ვიწროდება, მოკლდება და იწყებს მოძრაობას. უიმავესლად და კუნთების შეუკუმშვად არ შეიძლება მოხდეს არავითარი მოძრაობა ჩვენს ორგანიზმში; მამასალავე შინაგანი მოძრაობანი, მაგალ. კუნთების მოქმედება, სახის და თითების უნდა დაეკუმშვადაროს ამ კანისა. ასეც არის.

როცა რაიმე მიზეზი შინაგანი ანუ გარეგანი იწვევს ჩვენში მულტარებას, იგი მამინვე გადაეცემა თავის ტენის, სადაც ამ მულტარებებით აღიძრება განსაკუთრებული პრაქტსები. ეს პრაქტსები ამუშავებენ ნერვიულ ცენტრებზე, რომელიც მიაღწევენ თუ არა კუნთებს, აამომარბებენ და უკანასკნელნი იწყებენ სათანადოთ მოქმედებას.

ერთი მაგალიტი: ვთქვათ თქვენში ვინმემ გამოიწვია უკანაყოფილება შეურაცხყოფელ სიტყვით ან გარტყმით. თუ თქვენ ფიციხ ხართ და თავიყაყათ, თქვენში მოხდება დიდი ცვლილება: წარბები შეგვეკრება, პირი მოგე-

პირველი. ერთხელ მეც გადავარჩინე თაფლი.

მეორე. მე ჩემი კალთა გადავადარე და ისე დავალო.

მესამე. მე ქალებში და მაყვლებში დავმალე.

მეოთხე. მე წისკვილის დარს ამოვაფარე.

პირველი. (კილის შეცვლით) მაინც ვერ გადურჩა იმთა ბოროტებას საბარალო თაფლი.

მეორე. სასხვორად და საჩუქრად ისამანა დავეიტოვა.

ნარგია. (ისევ წინანდელი კილი) გახსოვთ, დებო, ისამანას დაბადება?

ყველანი. (ქრიაშულით) გახსოვს, როგორ არ გვახსოვს ჩანდენი მხიანდობა იყო! რა ფერხული ჩავიბნე, რა ცეკვა გვეკონდა, როდესაც დილა აღრიან ბილილამი უყულო ვარდის კონებში გამოხვეული ფუნუზლა გოგონა ენახეთ.

წამება. მახსოვს, რომ მიუახლოვდი. ისე ვაილიმა, თითქოს ვარდი ვაიშლოა.

(ამ ლაპარაკის დროს დაბობილიან თანდათან ომხივარი ამოდის და ღრუბელდები დაწვება. ჯალი შემოქეკონს მიდამოს. წამება რომ უკანასკნელ სიტყვას იტყვის, მოისმის ხანგრძლივი გულის შემზარავი ღრიალის მსგავსი გრავინვა. ყველანი შეკრებიან. ისამანა ოდნავ შეკვივდება, მოშორდება მამიდას და ქვევითკენ იცქირება. ისევ სიჩუმე ჩამოვარდება).

ისამანა. დაიწყა, დაიწყა! ახლა მთელ ხეობას მოედენია მავნე სულები.

ნარგია. (მამიდას მიეკრის) აქაც მოვლენ, მამილო? წაიდებ, მთას შევაფაროთ თავი.

მამიდა. ნუ გეშინიან, შვილო, ჩვენ ისინი ვერას დავაკლენ. ჩვენ მთას ისინი ვერ მოკაცრებენ, აქ ისინი ვერ იხიერებენ.

ნარგია. (მამიდას კაბაზე მოკიდებს ხელს) მეშინია მამილო, არსად წახვიდე, ჩვენთან იყავი.

მამიდა. პო, შვილო, პო, ერთად ვიყოთ, არსად წვალო, ნუ გეშინიან. (ქვევიდან ისმის მკება, წყაროა და ბოროტი ხარხარა).

მამიდა. მავნე სულები აკალის ტოტებზე დახტანი (ყრულ მოისმის უშუკო კილი: „მიშეღეთ“)

(სცენის გარშემო დაბობილან გამოჩნდება რამდენიმე ადგილის წყველ-წყვეილი ნაკვერხილით სინათლი).

ნარგია. მამილო, აქ მოვლენდნ შეხედ! (ყველანი შეკრებიან და ქვევით იცქირებან. ფერიების მამიდა გადმოადგება წიქს).

მამიდა. (გაბედულად და სრულიად დამშვიდებულ, ხმაში ძლიერება ტყუობა).

ჩვენს ბინას მადლი სწერიო, ეს ტყე ღეთის სამოკლია.

ძირს ჯოჯოხეთში, მავნე სულები!

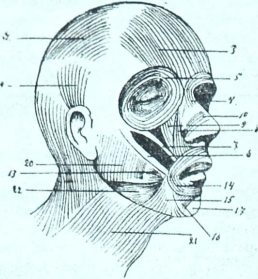
(ცეცხლები ნელ-ნელა გაქვრებიან. ყველას დამშვიდება ეტყობა. მხოლოდ ისამანა აჯანკლება და პირქვე დაეცემა. ფერიები შემინებულნი მისცვივდებიან. ქვევიდან მოისმის გამოურყვეველი ბორკვა და ხმალოხა).

მამიდა. წყნარად, წყნარად. არ შეაწუხოთ. ფეკვის ძირში ბალახებზე დაწვიენთ. ცვარი აპკუროთ, გულმკერდი გაუსხენით. (ნარგია და სუბუზლა სტრიალი) დამშვიდდით, დილის სიო მოჰქრის. ისამანა ხტლავ მოსულიერდება.

(ისამანა წყნარად მოისკამს შუბლზე ხელს. მამიდა მის წინ დაიხრება და თავზე ხელს უყუამს.) ჩემო მშენებნიო, ჩემო ტანჯულიო. (დანაჩენი მიუერთდება) ოქროს თმა როგორ გასწეწია. შოდით თმა დავაგრცნოთ. (ძემბს მის უბეში საყარცხელს, უცებ შეკრებიან) საყარცხელი სადა გაქვს, ჩემო ნახა? არ არის აქა! დაგვარგვი!

კუმებათ, ცბილები დავეკრივებათ, ცხვირის ნესტოები ზვეთი აიწვიან, სახე ან გავიწითლებათ ან ფერი წავივით, ხელი და თითები მუშტად მოგეკუმშებათ და მიუღი ტანი მიიღებს მებრძოლის მდგომარეობას და სხ.

ვიკითხოთ, რა მიზანს ირგანიზში? უბრალო დამოკლებად, შევიწროება შესაფერ კუნთებისა. წარბები შეიკრა იმიტომ, რომ კუნთები დამოკლდნენ №15 5 და 4 (ძრავალი თვალის და პირამიდული). ტუჩები მოკუმშენ იმიტომ, რომ დაიწვროვდა პირის რგველი საღსრები. (№14),

კბილები დაიკრიკნენ ზვეთია კუნთების დამოკლებით (№ 19), ცხვირის ნესტოები აიწვენ (№ 10), კუნთების შემოკლებით, ხელით მუშტად შეიკუმშენ ხელის მმართველ კუნთების შემოკლებით და სხ.

ასეივე მოვლენებს უფრო ფართო მასშტაბით არკვევდა ცნობილი ფრანგი სწავლული **იოჟენი**, რომელმაც სპეციალურად შეისწავლა სახის კუნთებით ემოციის ასახვის საშუალება. მან გალვანიური წყლის კუნთებში გასწვებით გამოიჩინა მათი შეკუმშვა, რითაც მიაღწია იმას, რომ სახის ხლოვებური გადისახლება სრულიად ედრება ბუნებრივს, ემოციით გამოწვეულს. ამასთანავე აღმოჩნდა, რომ გადიდება და შევიწროება ანსასთანავე კუნთისა იწვევდა ერთ და იმავე ემოციას. ასე ჰყა: შუბლის კუნთის შემოკლებით № 3 ვიღებთ გავიწვრებით სახეს. პი-

რამიდალურ კუნთების შემოკლებით № 4 და იმავე დროს № 15 და შუა ნაწილი № 3-ის შემოკლებით ვიღებთ სველიან ანუ დარღიან სახეს და სხ. აქედან ცხადია, თუ როგორი კავშირია ემოციებსა, ადამიანის სახის კუნთების და საერთოდ მიუღ მის პერიფერიებს შორის. ვარდა ამისა მხედველობაში მისაღება ის ფაქტი, რომ სახის კუნთები აწვეია თავის ტვინთან ახლოს, სამომრალი იმპულსების წყურტილთან, და რომ ერთი ბოლო მიმაგრებულია სახის კანთან და მაშასადამე, ძნელი გასაგები არაა, რომ ეს კუნთები ჩქარ-ჩქარა და ხშირად, სწრაფად მოდიოდნენ მოძრაობაში, ვინც სხვა კუნთები ტანის პერიფერიებისა. აი, რატომ არის სახე ყველგან მგრძობიარე და ალღოიანი თანამგრძობი ნაწილი ადამიანის სხეულისა. იმავე მიზეზით იგი — **სახარკე სულისა**, სწორი მაჩვენებელი სულის მოძრაობისა და ადამიანის ხასიათისა.

რჩება ერთი კითხვა: ცნობილი გარეგან ნიშნებს (ფორმას, ხაზებს) ყოველთვის ეთანაბრება ერთი და იგივე თვისებები და სულოერი მღღობაერიანი თუ არა?

ზემო ნათქვამის შემდეგ შეუძლებელია ამაში ეჭვის შეტანა; მაგრამ ამ არგუმენტით ნუ დავცმაყოფილებით; ჩვენ გვაქვს უფრო პირდაპირი დამტკიცებები ამ კითხვის დადებითად გადაჭრისათვის. აი ეს დამტკიცებებიც. ყურადღებით დაეკვირეთ ადამიანთა მღღობარობის, რომელნიც რაიმე გრძობიებით ღლევენ და მაშინვე შევამჩნივთ, რომ ყოველ განვითარებულ გრძობაან იმ ემოციის როგორ ეფარდება განსაკუთრებულ გარეგან გამოსახულებად.

გრძობა **რისხვა** გამოიხატება წარბების მოღუშვით, ყბათა შეკუმშვით, ნესტოების აწვეით, თვალთა გაბრწყინებით, მუშტების მოკუმშვით, ცივი ოფლის დასხმით, შულისცემის განხრებებით და სხვა.

სევდა და ბოღმა — პირის კუნთებია ძირს დაწვეით, წარბების დაქიმავა-გაბრუნდებით, შუბლის დაღმტვით, განსაკუთრებით ნაოჭებით, სახზე ფერის დაკარგვითა და სხ.

სიხარული — პირის კუნთებია დაქიმვით უკან და ზევით, წარბების, ქუთუთების და ნესტოების მსუბუქად აწვეით, თვალბებს ქვევით პატარა ნაოჭის გაჩენით, თვალთა ეფავარების გააღვიერებით და სხ. შესანიშნავია, რომ სულ

იასამანა (მიმტკნარებული ხმით) დამეკარგა, მამილო, ჩემი ოქროს სავარცხელი.

ყველანი. სად დაპკარგე? მოეძებნოთ. რატომ აქამდის არა სთქე? მოეძებნოთ, ვიპოვოთ.

იასამანა. (იმავე ხმით) ქვევით... რუის პირას... თავს ვიკარცნიდა... წყალში ჩამეგარდა... და ველარ ეიპოვე... დღოს სიომდის ეცებე... მაგრამ ვერას გაეხდი.

მამილა. როდის, როდის მოხდა იმ ამბავი? (ფერებიბთ თავთავის უბეგიდან აბიოდებენ ოქროს სავარცხლებს და ფრთხილად ვარცხნიან თავს იასამანას).

იასამანა. ამ ერთი კვირის წინად მოხდა. დებსაც ვერა ვუთხარარა, ვერ გაუბედე, ფეიქობდი, იქნება ეიპოვნი მეთქი... ელა კი... იმელი აღრა მაქვს.

ნარგინა. ნეტა ვინ იპოვინდა იმ სავარცხელს... აქამდის ხომ უსათუოდ იპოვინდა იმენე.

სუბუღა. ნეტე, უცხო ვინმე იქნება, თუ აქაური?

ზამზახა. (ბოროტის მსახური იქნება, თუ კეთილისა?)

ნარგინა. (თითქოს თავისთვის) ვინც იპოვა, ახლა იმას უნდა ვეშახუროთ? ეს არის ჩვენი ფერიების ბედი!

ყველანი. (ნაღვლიანად) ეს არის ჩვენი ფერიების ბედლიც და უბედობაც.

მამილა. (ზემოაგინებისა და წინასწარმეტყველების კილოთი) ჩვენი სამსახური ბოროტსაც კეთილად გადააქცევს. (პაუზა. თითქოს რაღაც ფიქრმა გაიტაცაო, თავისთვის) სწორედ მას აქეთია, რაც იტანჯება იასამანა, ელა კი მესმის შენი ასეთი ტანჯვის მიზეზი.

იასამანა. მას აქეთია... ასე ვიტანჯები. გული სულ ქვევითკენ მიმიწვეს. ველარა ეძღებ, ჩემ საყვარელ დებ-

თან. სულ იქ მინდა, იქ. იქნება მეც ჩამაქვავონ, მაგრამ მაინც იმ ბოროტ ხალხთან მინდა ყოფნა... გული მინდა გაუფუბო, მოეუბო...

(ქვევიდან ისმის ბორგავა და გრიალი. მერე მგლის ყმული და ტურების წყევწყავი. ამ დროს წისქვილის მხრიდან ისმის მოხუცის ხმა).

მოხუცის ხმა. სიტყვა ვიცოდი... სიტყვა დავკარგე... სიტყვა დავეძებ... სიტყვა ვიცოდი... სიტყვას დავეძებ.

მამილა. (ქვევიკენ იტვირთა და ხმაურობას უყრს უგდებს. მერე წინასწარმეტყველის კილოთი) უკანასკნელი ის ბორგავა ვგულშეგისა. უკანასკნელია ეს ღამე ტანჯვისა და ვეგვისა. (ნელნელა თენდება. მიმართავს ფერიებს) ვერ კი მაინც უამი არ დამდგარა. წაყიდეთ შეიღებო, წაყიდვინოთ იასამანა პაპასთან.

ყველანი. (გარანდებისაგან გამოერკვევიან, გამოიციხლებიან) წაყიდეთ, წაყიდეთ, დებო. საწინაღ ყვაიღებო კი მოვეკრივით, პაპას წაუღოთ.

პირველი ნარგინა. შენ ქვეყნის გულა ბლომად მოკრიბე.

მეორე (პირველს) შენ პარკია ბოლახი მოკრიბე, მე დულუბის მიუღ კონას მოვიტან (გავა საჩქაროდ. ყველანი აიშლებიან და დაიფანტებიან. მამილა ნელნელა გავა სქვიდან და მიჰყვას იასამანა. თენდება).

მოხუცის ხმა. სარიდან მეფე იბრძოდა, მიწის გაქონდა გრიალი, სულ ელგა-ქექის ისროდა ის გველმემაბი ტიალი.

ფარდა.

(გაგრძელება იქნება).

უბრალო ემოციათა განვითარებაც კი ამ კანონებს ექვემდებარება. ჩ. ღარეინი (დიდი ნატურალისტი) დარწმუნდა იმაში (და ყველას შეუძლიან ეს სკვალს), რომ საქმარისა კაცმა მოიგონოს დარდი, რომელიც ოდესმე გამოუყლიდა, ის მაშინვე შეიცვლება, პირის კუნთები მოეღუშება სველიან სახეს მიიღებს და სხ.

რაიმე **სასიაშვნოს** მოგონება იწყებს წამსვე სახეზე **ღმილს**. მტრის მოგონება წარბებს შეუკრავს და სხ.

ყოველივე ეს ამტკიცებს ჩემი 3-ე თეზისის ჰუმანიტეზს, მაგრამ ერთი ძლიერი ფაქტიც:

შეიყვანეთ ვინმე გაბნობილი ძილში. როცა იგი შევა **სომამბულიზმის** სტადიაში, შთაუწერეთ რომელიმე გრძნობა ან ემოცია და უმაღლეს მძინარ ფაზაში მყოფს სახეზე აღებგდება იგივე მიმიკური ნიშნები, რომელიც თვისება შთაგონებულ ემოციისა.

სევდის გრძნობა გამოიხატება სევდის მიმიკით (იხ. ზ.) **შურისძიება**— შურისძიების მიმიკით.

ღარდი ზემოთ ნათქვამ მიმიკით და სხვა.

კიდევ საინტერესოა ეს ცემები, როცა გაბნობილი ვარდება **კაბალესის** ფაზაში. როგორც ვიცით, ასეთ

მდგომარეობაში ჰიპნოტიკს აქვს ის თვისება, რომ იგი წარმოადგენს მხოლოდ რაღაც სანთლის ფეგურას და იგი იკავებს იმ მდგომარეობას, რომელსაც მიცემს ჰიპნოტიზირი. ამ შემთხვევაში კატალიტიკს მოვეუბნებთ თითები მუშად და იგი მიიღებს მუქარის გამომეტყველებას, მის ტანს მიეცება თუ არა მოლოცვის პოზა, იგი მიიღებს მოლოცვის გამომეტყველებას. უხსენეთ სიტყვა „ლომი“ და მის სახეზე შენიშნეთ ცვლა და სხ.

ყველა ეს დავიერება ან ვინ დალდების იმას, რომ **ყოველგვარ ემოციას და სულიერ მოვლენას აქვს თავისი საკუთარი განსაკუთრებული თვისებები, გარეგანი გამომეტყველებანი, რომლითაც შეგიძლიათ გამოარკვიოთ ესა თუ ის ემოცია**. ამგვარად პრინციპები, რომელზედაც ცყდნობა ფიზიონომიკა, დამტკიცებულია და ამ საგნის საფუძვლიანად შესწავლა აუცილებელია ყველასათვის.

მეზღვე წერილში გავცნობით, თუ რა სარგებლობა მოაქვს მის პრაქტიკულად.

(გაგრძელება იქნება)

მსახიობი ვერე ჯიქია

სრულიად მოულოდნელად ჯერ კიდევ გაუფურჩქნელად გამოეცალა ჩვენი ხელოვნების მუშაკი ვერე ჯიქია. შეწრალი და მსახიობი.

ფიად მსახიობად და მუსიკით მშრომელი იყო. — ხალისი, სიყვარული და შრომის უნარი აი მისი დახასიათება ეს კი ღღეს ჩვენი საქმიანობისათვის უდიდესი განძია.

დაიბ. 1898 წ. ქ. ოზურგეთში (სამეგ.), იქვე დაიწყო სწავლა საქ. სასწ-ში, გაათავა ქუთ. გიმნაზია, გადავიდა ბაქოს შალვა დადიანის დასში (მოთარსახულ და წერილ როლების აღმასრულებლად), აქედან 1918 წ. ტფილისს გ. ჯაბადარის დრამ. სტუდიაში, 1920 წ. მუღმიც დასში ჩაირიცხა და ახალა თეატრის („ღურჯუნი“-ს კორპ.) იგი საუკეთესო თანამშრომელ-მებრძოლთაგანი შეიქმნა.

სათეატრო საკითხების შესახებ წერილებსაც ათავსებდა ჟურნალ-გაზეთებში (თუ არ ცვლებით, პირველად ჩვეს ჟურნალში დაიწყო წერვა).

გარდ. ზღუქით ნოემბრის 9, დაიკ. ვერის ნიკოლოზის სასაულოზე.

ვერემ სამშობლო ხელოვნების მტკიცე სამსახურით ამხანაგთა შორის დიდი სიყვარული დაიმსახურა.

პრიტიკა და ბიბლიოგრაფია

მანათობი № 10 (18) 1925 წ. ტფილისი. ყოველთვიური სამხ. სალიტ. ჟურნალი. გამოც. საქ. პოლ. გან. მთავ. მართლებიანსა. 255 გვ. ფასი ორი მან.

წარმოდგენილია: საქართველო. რუსეთი. დასავლეთი. ჟურნალი იხსნება გრიგოლ რომაძისა რომანით: „გველის პერანგი“.

ისე როგორც ყოველთვის მოლოდინი გრიგოლ რომაძის რომანის წყურვილით იყო. მისი აღსარება: „საღარბაზო ბარათი“-თ უთუოდ ნაგრძნობი იყო ასეთი თემის აღება. აღმოსავლეთი სიტხეში და მისი მკვეთრი ხასიათი; გველის სუნით გაუენთილო, რომელიც წარმოიდგინება თუნდაც ამ სტრიქონით: „სიტყვა ამოკრილი ჰამადანში ნახულ ხელოკის ფერ ქვაზე“.

გრიგოლ რომაძემის თავის ძიება სტილის ვანცდის უთუოდ პროზაში უნდა გაეშალა. სტილი რომანის არის რომაძისა. აქ ყოველი სიტყვა. მოკრილი და სიტხით გაესილია.

დამტკიცებულია რომანის ნაწილი მისი კრიტიკული და სერიოზული შეფასება უთუოდ სპეციალურ წერილის სახეზე. ნიკოლოზ მიწიშვილის ეპოპეია „თებერვლი“, ტფი-

ლისსა და პარიზ შორის დაგრივლ ქართველ პოეტის ვანცდებისა და შთაბეჭდილებების ილუმბალი სურათი.

„თებერვლი“-ს უყვარს სიტყვა გულწრფელი და შეუფრლი. ძლიერ შეფერილი. მიწიშვილი მოუშობს სტილზე სტილით აქ არაა ერთი. თანამედროვე შეწრლებიდან რუსი: ერენბურგ. წარმოდგენილია მხოლოდ პირველი ნაწილი, მთელი სიტყვა შექმნა.

პროზაში აღსანიშნავია კოლაუ ნაღირაძის: „ტფილისის კონტრბანდისტები“ (მიზეტილის მოგონება); ეს თემა ბევრ ქართველ მწერალს აქვს და ამიტომ იყო უფრო პასუსხაგები. ის პოეტია და მას მიტომ უყვარს ფერი. ფერი და გარძნობა. ვერ წარმომიდგენია ტფილისის ვანცდა ქართველ პოეტის მიერ უფრო ძლიერ. კოლაუ ნაღირაძეს აქვს სტილი, რომელიც ქართული სუნქავს. ყოველი სტრიქონი თბილი და ვანცდილია. ძლიერ ვანცდილი.

ლექსებში ნ. მიწიშვილის „პოეტის“-კარგია. პოეტი ლაპარაკობს როგორც მებრძოლი და მუშტ მავანი. რითმა: ვერაოდ — დასაყირავად; ნაკურთხი — გამოაფურთხებ — კარგია. არა ლამაზია და მიუტყვევლი კულტურულ პოეტისათვის ქართულ პოეზიაში მრავალჯერ უარყოფითი რითმით ხმარება: მუშტი — მუშტი; დაიმობა-ვათიმობა; ვაინინო-დაიყინო; ნალელში — ნახვლში.

ვ. გორგაძის ლექსი: „გამგზავრება სოფელში“—სოფლის ნახი და სათხოვ ვაგებია.

ლამაზია და მდიდარი მუსიკით:
„რა მზიარულათ ხმაურობს ხევი—
„ყველგან დაღერილა მზის ნიაღვრია
„როგორც მირაჟის უცხო ზმანება
„გაპკვირან ქვედებს ნილის ნოხები
„და უყვარი ატორტმანებით
„ძირს ორბებივით სხედან ქოხები.

გალაქტიონ ტაბიძე „100 ლექსით“ მოდის ისევ როგორც პოეტი წიგნის: „grane aux fleurs artistiques გინდა წამოვიდეს ლანდი ბარათაშვილის საფლავიდან. ასე სათაული ასი ლექსის, თვით თემბა და ლექსი. ვალაქტიონი აქ ისევე ნახია და მგროზობიერი როგორც ყოველთვის. რიტმი, მუსიკა, რითმა გამართული და თავისუფალი. გინდა იფიქრო პოეტმა რომ დაიწყო ასე:

„რა საოცარი დასრულდა წლები: მეფეთა წყება „გაპკვირა ვით ლანდი
„რომ გამოიშველა ჯერარსმენილი ქარტხიზები ცეცხლთა ფენისა.
„და მომეტანა საქართველოში სიმღერა ქვეყნის ვადარჩენისა“.

ეს ასეა და რომ:
„...ვიცი ახლია ის, ვისაც ველო.
„დამწიფდლით, როგორც მე ვარ მწვიდი ამ მოლოდინში“.
კარგია ლექსი პირველი, მეორე... მესამე... კიდევ სხვა და მეათე.

დ. ხალაიშვილის „ჩემი ცხოვრების გზაზედ“—ისევ ძველი ხალისით იკითხება.

რუსეთის პოეტებიდან აღსანიშნავია თარგმანი: ა. ბე-ზუმენკის: „უღუნე“—თარ. ვ. გ-სა. როგორც თარგმანი კარგია კახნის: „ციურბი ქვეყანა...ა. ყაროვის, ყინული დენა“—სიმბოლიზმის მოღუნებულ ფორმითა წარმოდგენილი. დიდად სასიხარულოა, რომ ვეროპის ლიტერატურის თარგმნა „მნათობმა“ შეეცადას იყავანა.
კონსტანტინე ჭიჭინაძე თვისი თარგმანით: უბრძოლ სინკლერის „მეფე ნახშირი“—ძლიერ კულტურულია და სა-და. მთავარი არის სტილის დახვეწა და ის რომ უნდა სთქვას: პოეტმა ვაიყო პოეტი. თარგმანისა და თვით ავტორის შესახებ შედგე როცა მას უკვე მთლიანად ვეხილათ.

„მნათობმა“ საერთოდ მდიდარი კრიტიკა აქვს. აღსანიშნავია შ. დუღულავას: „ფორმალნიზმი ხელოვნებაში“. ფორმალნიზმი აქ კარგადაა გაგებულა, მაგრამ მის ზოგად და საბოლოო დასკვნებს ვეგვეთვანხებით. ლევ ტროცკის: დ. ი. „მენდელევი და მარკსიზმი“ და ს. ამაღლოპოლის: „ძველი ქვეყანა ოკუპირების რევოლუციის მე-8 წლის თავზე“ (კლდე ვახნილოვის საგანია). მას შემდეგ რაც ვ. კოტეტიშვილმა საესტეტი თამაშურა საკითხი ა. ყაზბეგის ავტორობის შესახებ მეცნიერებაში მიღებულ კვლევა-ძიების საშუალებით და დაამტკიცა ყაზბეგის ავტორობა, შინაარსი მოკლებულია და ხედმეტად უნდა ჩაითვალოს ამ საკითხის შესახებ კიდევ რაიმეს წერა.

კერძოდ ვლისაბედ ყაზბეგი: მგონია ქართული ლიტერატურის, მით უმეტეს ძველი, ისეთი სისხლითა და ბატონ-სნებით არის ამწებული, რომ არავის არ უნდა ჰქონდეს უფლება ყაზბეგის ისედაც ამჯობილული და ცილადგებული სული კიდევ სწეწოს. მე მგონია საქართველო ლიტერატურის სინდისს უფრო ფაქიზათ მოეპყრან.

„მნათობის“ ბიბლიოგრაფია მუდამ სიუღუწურფელით სავსეა. მაგრამ ვ. ხ-ის წერილი ვ. კოტეტიშვილის წიგნის „ქართ. ლიტ. ისტ.“—შესახებ ძლიერ. ცალმხრივი და მიუღებელია. ასე ვფიქრობს ვ. კოტეტიშვილი იმდენად კულტურული და ქართ. ლიტერატურის მცოდნეა რომ მას ამაში ვერაფერ შეადგება.

„ქაო. მწ. ქალთა სახმ. ალმანახი“—ს შესახებ ვასო გორგაძის ხედვებს სწორია და მართალი. მისი სიტყვა ან. ლენინაშვილის და ანდრანის წერილებზე: „რომლებიც უფრო მოწაფეების ვარჯიშობას მოგონებენ“—ხედვისწრებულა. აქ ან—ლამე „ქ. კ. ვაზლის სტალინტიკა“ შესახებ და მ. გ-მე „ს. ანდრანი. ატორისტური ფილოსოფია ძველ საბერძნეთში“—ს შესახებ სწორია მიმდინარეობენ, რაიც მათ მიერ სავნის ღრმა ცოდნას ააშკარავებს.

ქურხალი გამოცემულია სუფთად და ახალი ყდით.
კ. პ.

ვახტ. კოტეტიშვილი. ქართული ლიტერატურის ისტორია მე-XIX საუკ. დღევანდამდე ნაწ. I.

ქართული ლიტერატურა მეცნიერულ კვლევა-ძიების სავანად და უახლოეს ხანში გარდაიქცა. ამ მხრით ვახ. კოტეტიშვილის ლიტერატურის ისტორია ღირსშესანიშნავი მიუღწეა და წარამტება ქართული ლიტერატურული მეცნიერებისათვის. წიგნი იწყება ცნება „ლიტერატურის“ ანალიზით და წამოყვებულა საკითხი სალიტერატურული მეცნიერების კეთილდების შესახებ.

ავტორის კვლევა-ძიება არ ემყარება რომელიმე განსაზღვრულ მეთოდს და შესაძლებელია ამითაც აიხსნას ის, რომ მისი მიდგომა ავტორებისადმი არ არის ცალმხრივი და სუბიექტური.

ვ. კოტეტიშვილმა შესძლო გამოყენება სამეცნიერო ლიტერატურის მეთოდების და შეეცადა ჩვენს ლიტერატურის მოუღწეათა პრაგმატიკის ჩვენებას. ამ ნაწარმოებში ბევრი კომპეტენტური აზრია გამოთქმული ქართული ლიტერატურის შესახებ.

მკვლევარი განსაკუთრებით მკვეთრია იქ, სადაც მას უხდება ქართულ ლიტერატურულ აზრ-აგენებში გამეფებულ უსაფუძვლო შეხედულებათა უარყოფა და ახალ შეხედულებათა დამყარება.

ასეთი საკითხებია ალ. ქავჭავაძის „ეპიკურეზმი“; ნიკ. ბარათაშვილის „აქსიმიზმი“ რომელთა კატეგორიულ უარყოფამდე მიდის და აყენებს ახალ გაგებას „ბარათაშვილმა შეუბრუნებლობისა და ბრძოლის სტიქიონი მერანში გადაშალა“. გამეფებულ შეხედულებათა უარყოფა საკმაოდ დასაბუთებულია.

„ფორონკოვის ეპოქა“ და თვით ფორონკოვი ღირსშულად და სრულიად მართებულად არის გაგებული როგორც მტერი ქართულ ეროვნულ მოძრაობას, „იგი წმინდა და ცენტრებს სადაც აქართველი და სისსტემით მიხედობენ და ეროვნული დეგრადაცია“ ან კიდევ „ენერგოული სპობად ქართულ სახელმწიფოებრიობის უკანასკნელ ნაშთებს და საქართველოს სთქვენად რუსეთის მასსაში“. მრავალი რამ გამაყვებელი და განათებულია ამ წიგნში. შესაძლებელია ბევრ მოსაზრებებში არ ვეთანხმებოდეთ, მაგრამ ის მიანიც დიდი შემადგება ქართული კულტურისთვის და დიდ სამსახურს გაუწევს ქართველ ახალგაზრდაობას ქართული ლიტერატურის შესწავლის საქმეში. მოუთმინლად ველით მეორე ნაწილს, რომ, ჩვენ წინ ნათლად გადმოხლას ფარდა-ახლილი საკუთარ, რისთვისაც მადლობის მეტი არ გვეთქმის თავდადებულ მკვლევარი-სათვის.

ბ. ბ.

საგავემო ლიტერატურა

ბავშვთა აღმზრდელობას რომ უღიდესი მნიშვნელობა აქვს სახელმწიფოსათვის, ერისთვის ცხადია და ამიტომაც მთავარი ყურადღების ცენტრად იგია ვადაქვეული ღდეს ჩვენში.
მთხაზლი თაობა, რომლის კისერზედაც გადაიარა ბო-

ლო 10-15 წლის ქარიშხალი, შესაფერისი გაელენა იქო-ლია და სათანადო დარიც დაჩანია მას. ღდეს ჩვენს ახალ-გაზრდა 16-25 წლამდე, როცა იგი დამწიფებულნი უნდა ემსაღებოდეს თავის მთავალისათვის უმეტესი ნაწილი სა-შინლად ნერეულია, ავიდმყოფი, ფიცხი, სულით ანარ-

ქისტი. მან არ იცის: რა არის დისკალიბრა, კანონი, წესი, უფროსის პატივისცემა და სხ. სამწუხაროდ ეს ასეა. მაგარი ამასი ბრალო უძვეს მას კი ათა, არამედ მის აღმზრდელობას და ხანას. ასეთ ახალგაზრდობას თავისი ბიოგრაფი უკვე ვაკვლული აქვს და ის კარგად თუ ავად თოვის ვხას ვაკვება. რომ მომავალი ახალგაზრდობაც ასეთი მისით არ ვიხილოთ, თავის ბედზედ მტრობით, საპირა მოსი სულით ვაფუჭებზე, მოვლა სიფხობით და შედეგსაც ჩქარა მივაღწევთ. ხელისუფლების ორგანოების მიერ სათანალო ნაბიჯები უკვე გადადგმულია, რაც სასიხარულო მოგონად უნდა ჩაითვალოს. ბავშვთა ფიზიკულურებაში ჩანდა, მრავალი ექსკურსიები პიონერთა და შესაფრ დისკალიბრაში დამოუკიდებელი ერთის მხრივ და მეორის მხრივ შესაფერისი სულიერ სასწრაფო მიწოდება, აი, წაბალი, და როცა ჩვენს ბავშვს ჯანსაღ სხეულში ჯანსაღი სული ექნება, ამით ჩვენი ექვემდებარება და კარგი მომავლის იმედები წახალისებული უნდა წავა, ჩემს წინ ასევე რაოდენიმე თაველი წიგნები, უფროდ, ათეულობეზე და გული სიხარულით ვეცემა, ის დიდი სავაწი, რომელიც კარგა ხანია ოცნებად ვეკონდა, დღეს საქმედ იქცა, და თანდათან იზრდება. ძლიერ ელისა ჩვენს ბავშვს, თავისი თავის წიგნში დანახვა. ეს ეტყობა ვანსკუთრებით ურბათათვისა და ყველას განკარგვა გამოცდილი ხელმძღვანელის ხელი. ამასთანვე ეტყობა ისიც, რომ გამოცემათა კარგად და კოაწიად შესრულებაში გამოიმყვობა არასფერს იზღუბებს, შემოდგომა, ჰქონკველას თავგადასავალი, „ხმათარი“ „პატარა იანონ-

ლები“, „კომბო“, „თინიკოს გამოცანები“ და სხ. მრავალი ჩვენის ბავშვებისათვის კარგს, ინტერესით საკითხავს და დღავაგებობას მასალას წარმოადგენს. ზემოთხსენებულ წიგნთა გარდა დაბეჭდილია ნორჩ პიონერთა და კომკავშირის საქიორი წიგნაკები, გამოდის აგრეთვე უსრული „ნაკადლი“, რომელიც შესანიშნავი საბავშვო მასალათა შემქმნელი: ლევსკი, მოთხრობები, ნახატები და სხ. ამ უფროსი წარმოდგენილია თითქმის ყველა ჩვენი ბავშვური მწერლები. „წითელი სხივი“ აქ დაბეჭდილია ჩვენ ახალგაზრდა მწერალთა ნაწარმოები. მრავალი სურათი. საერთოთი კარგი შთაბეჭდილებათა, მხოლოდ „ნაკადლი“-ს ქალაქილი მოუსტესებს, „წითელი სხივი“ ფორმატით დიდა, ასის ტყუპთა სიძველეს აქ ავტორლებელი გამოსწორადეს. ყოველივე ზემოხსენებული კეთდება საქართველოს განკარგვის სოც. აღმზრდ. მთავარი მართველობის განვითარებაში ორბელოშვილის თაოსნობით და სალიტ. სექციის განვითარებას. მწერალი ქალი ნინო ნაკაშიძის ხელმძღვანელობით, სახელგანთის გამოიმყვობით, იმედოვნდა ვიქონიერდა ახალი ხანში ჩვენ ვეცენება კარგი საბავშვო ბიბლიოთეკა.

კარგი იქნება თუ წიგნებს სოფელსაც მივაწვდინდით, რომ გარდა ქალაქის თინიკოს, საფრთხის თინიკომაც ნახოს ეს კარგა წიგნაკები, გაუზრუნებელი თვალები და სიხარულით გულში ჩაიკრას. ამის საბავშვო სფეროს თინიკოს ახალ ძალას შევუძენს. დიდი საქმეც სწორედ ეს იქნება.

—ლი

ტფილისის თეატრები

სახელწიფიო ოპერა. წრეგანდელი სეზონი როგორც რეპერტუარი იმე მსახიობთა შემადგენლობით დაეცემის მასსურვერ ნიადაგზე. ორკესტრი, გუნდი და ბალეტი ვაძლიერებულია. მთავარი რეჟისორია ურბანი. სადირაიორი ნაწილს განავებენ სახალხო მსახიობი ენა ფლიაშვილი და დამასურებული მსახიობი სტოლბერანი. იანვარში დაიდგმის მ. ბალანჩინის ოპერა „ამარი ციბირი“. საზღვაგართიანდ ახლოდამრებული მსახიობი სანდრო ინაშვილი გამოავა „ტოსკა“-ში 9 დეკემბერს, 11 დეკემბერს „დევენი ინგინ“-ში. 18 დეკემბერს პირველად მიდის ოპერა „ტრილია“. ოპერას სდავან მარჯანიშვილი და ამბეტლი. მეორე ახალი დადგმა „ფერონი“. ოპერას სდავს მარჯანიშვილი. „ნერონი“-ს შემდეგ განახლებულ იქნება ქართული ენაზე ოპერა „ლალიტი“ წუწუნავს რეჟისორიანი. ქართულად დაიდგება აგრეთვე „ჯამანზემი“. დეკემბრის შუა რიცხვებში იდგმება „ოტელი“. ოტელის ინტერებს ს. ინაშვილი იტალიურ ენაზე. მსახიობნი მესაფერის და კარგი ჯამაგირებით უზრუნველყოფილი არიან. ამ ემად სწარმოებს მოლაპარაკება მოსკოვთან საგანტროლოდ ჩამოსასვლილად ბალერინა კირკვრთან და სმლოტკოვთან. ბილეთების ფასები წახსულოან შედარებით ძლიერ დაკლებულია. ოპერას განავებს დამს. მსახიობი ევლახიშვილი.

წითელი თეატრი. მიმდინარე სეზონში დასი ვაცილებით ძლიერია ვიდრე წარსულში, როგორც რეჟისორი იმე მსახიობთა შემადგენლობით. რეჟისორებდ მოწვეული არიან ა. წუწუნავა, სახალხო მსახიობი ნ. გოცირობი, კ. ანდროპოვი, მ. ჰიურელი, ვ. გარბიკი. დასის შემადგენლობაში შედ. ქართული სცენის ცნობილი მსახიობი ტასო აბაშიძე, ანტუა ქიქოძე, არეთა ლოლუა, ნ. ვაგარბი, ვ. არაბიძე და ახალგაზრდა ნიჭიერი მალბი. დასი მოწვეულია საქ. პროლეტკულტის მიერ, მუდმივი ჯამაგირებით. სეზონი გაიხანა ა. წუწუნავს დადებით „ჯანაყ გურიასი“-თ. დაიდგა ახალი ორიც. კომედიი ტრ. რამიშვილისა „ჯამაგირების ტალკვისი“. დადგმა ნ. გოცირობის, „ბასტირონის ადგმა“ დადგმა ვ. გარბიკისა. მხალდობა „ქირვეული ცოლის მორჯულები“, „სამხედრო ბანაკში“, „ყაჩაღები“, „ქეციანი ძილი“ და სხ. მსახიობთა ჯამაგირები მციოვა:

რუსთაველის თეატრი. მიმდინარე წელს ქართული დრამა უფრო გამაგრებული და ძლიერის საქმიანობით მიდის. დასში მიღებული არიან ახალი ძალები: მსახიობნი, ექსტერი სტუდიები და სხ. რეპერტუარში შეტანილია ოგორც ორიგინალური, ისე თარგმნილი პიესები. დიდებს სეზონის დასაწყისიდან დაიდგა „პანდურე“, დადგმა კ. მარჯანიშვილის, „მიწის ძეგა“ პ. კაკაბაძის, დადგმა დ. ანთაძის, „დეზერტერკა“ ნ. ახაიანის. ამ ემად მხალდება, გრ. რობაქიძის „ლომარა“, ს. გედევანიშვილის „სინათლე“ II ნაწილი, „კაცი გილიაში“ ფინჯანინის. ძველი დადგებიდან განახლებულია „მზის დაბნელება“, „ვანახურბული მდიანი“, „მალტრეში“ და სხვ. რეჟისორი და სამხ. ნაწილის ვამბეც კ. მარჯანიშვილი. მთავ. რეჟისორად ა. ამბეტლი. თითო დადგმა გადაეცა ახალგაზრდა რეჟისორებს, დ. ანთაძეს, კ. პატრიძეს, ს. გუელისანს. მხალდებმა აგრეთვე ვამახიშვილის პანტომიმა, „მშეთამზე“.

მცირე წითელი თეატრი (ქართ. დივიზიონი). აქ მოთავსებულია რუსული დრამა საქ. პროლეტკულტის რუსული სექციის სახით, რეპერტუარი: ერმანის „მანდალი“, გიონიჩის „ოვოდ“, რომანოვის „კოხლანი პირიკი“. ნიტირის „სამი ქული“, ლუნარსკის „შხამი“ და სხ. რეჟისურა ნ. მესტრი, ვ. გონ, ს. ტანევი. მხალდებდ ბარ, და ზოტოვი. ყოველ ახალ დადგმისათვის მხალდება ახალი დეკორაციები, მთელი დასის შემადგენლობა 51 კაცი ტენხიერ პერსონალით. პიესები იდგმება სამშაბას, ხუთშაბათს, შაბათს და კვირას. ჯამაგირებით დასი უზრუნველყოფილია. ჯამაგირი აღწევს, 250 მანეთს. საზოგადოება ნაკლებად დაირბია.

სანიტ. განათ. თეატრი. ჯანსაღ. კომ. და ტყუილ. სან. განათლებამ მსახ. ვ. ბალანჩინის ხელმძღვანელობით შეადგინა „სახ. განათ. დრამა. დასი“. შეიდან ჩვენი სცენის ცნობილი მსახიობნი და ახალგაზრდა ძალები. მუშობა დაიწყო ოქტომბრიდან. იდგმება ახალი ორიც. სანიტ. გან. პიესები. გამიბარა წარმოდგენები სხვადასხვა კლუბ-თეატრებში. 1) სან. თეატრი—7-ჯერ. 2) პოლხანის—2. 3) ახალი კლუბში—1, 4) ჩორბიშვილის კლუბში—1. დასის ინახავს ზემოხსენებული დაწესებულებები. წარმოდგენები იმართება უფსაღ. რეპერტუარი: „მზისაკენ“, „ვისი ბრალია“, „დაღუპული ოჯახი“, „გლეხი ივლიანე გომეჩია“ და სხ.

რან.

პროვინციის თეატრები

ქუთაისის თეატრის ხელმძღვანელს ა. იმედაშვილი.
მუშაობა დაიწყო 15 სექტემბრიდან. სეზონი გაიხსნა 29 ოქტომბერს. დ. ნახუციურიშვილის „პაატას შეთქმულებით. გაიმართა 8 წარმოდგენა. ამათში 3 ახალი დიდგმა. „პაატას შეთქმულება“, „ჰერეთის გმირები“-ს. შანშიაშვილისა, „რკინის კდელი“; ალექსევესი თარგ. მ. ქილაოჯიშვილის. დასში ირიცხება 29 ქ. და ქ. პროფ. მსახ. 8 თანაშ. ვაჟი და 4 თან. ქალი ჯამა-გირზე, ახალ დადგმებისათვის იყრება ახალი ტანსაცმელი..

დასში ძლიერი დისკოპლინა, რაც ხელს უწყობს მის ნაყოფიერ მუშაობას. თეატრი კაპიტალურად შეკეთებულია. რეპერტუარი უმთავრესად ორიგინალურ პიესებისაგან შესდგება ამ ქაზად მზადდება ორი ახალი დადგმა 1, ა. ჯა-ჯანაშვილი. „დანგრეული კოშკი“ 2, ტრ. რამიშვილის „გაქურდების ტრაგედია“.

როგორც დაეწყებულია ამ ჯამად და სწარმოებს მუშაობა, თუ ამვე ბოლომდე ასე გაგრძელდა უნდა ითქვას, რომ სეზონი გამარჯვებით დამთავრდება. **ს. ქანი**

ფოთის თეატრი. ქ. ფოთი დიდი ხანია ნაგრობდა სეროიულ და სისტემატიურ წარმოდგენებს, მუდმივ დასს. ადვ. აღმასკომის მიერ იქმნა ზომები მიღებული და წიხი-დან თუ შემთხვევითი გასტროლოგიები ეწყვიდნენ ხოლმე ფოთს. ამ ადგილობრივი სცენის მოყვარული მიერ ათას-ნი ერთხელ დაიდგმებოდა რამე, ღღის მას ჰყავს ძლიერი დასი შესაფერისის რეპერტუარი დასში შედინა პროფ. მსახიობნი, და სცენის მოყვარენი.

ხელმძღვანელად მოიწვეულია ი. ზარდლიაშვილი თეატრი წინანდელთან შედარებით კარგად შეკეთებულია, საზოგადოება ძლიერ ეტანება წარმოდგენებს. ბილეთების ფასები სახალისოა. **ი. ბ.**

დ. ლილაშვილი. შესდგა დრამ. დასი, 10 კაცი და 5 ქალისაგან. წარმოდგენები იმართება ყოველ კვირა.

დასს ხელმძღვანელობს გიორგი ჩაჩხანი, თეატრის გამეტე არჩეულია გრიგოლ ჩაჩხანი, რომელსაც ავგ.ხელის. მიერ ძმლვეა თეატრი ჯამაგირი 35 მანეთი. შესდგა ავ-რეთვე კომისია, რომელიც მუშაობს დ. ლაალაშის სახა-

ლბო სახლის და თეატრის შენობის, აგების გარშემო. რაიც აუღივლენლია.

კომისიაში შედის: გ. ჩაჩხანი, გ. ზონწიშვილი, ა. საგანელიძე, ვლ. ხეცურიანი, გ. კობალიანი. **ვ. ლ.**

ს. ორბელი. ა. წ. მაისიდან ვ. მხარაბლიძის ხელმძღვანელობით შესდგა სც. მოყვ. წრე. წარმოდგენები იმართება კვირაობით. გლხობა დიდის სიხარულით შეხება თეატრის დაარსებას. მოთაქმულია დაქირავე-ბული შენობაში. ადვ. თემის აღმასკომი ყველაფერი ხელს უწყობს თეატრის მუშაობას. განზრახულია საკუთარი შენობის შექმნა. დასში 9 კაცი და 3 ქალია. **ტ.**

დ. ცაგერი. სულ ცოტა ხანია შესდგა დრამ. წრე, ყოველ-კვირაობით იმართება წარმოდგენები. წრეს ხელმძღვანელობს პ. ლოლაძე. თეატრის შენობა ძლიერ შესაფერია და კარგი მოხელე საჭიროა შეკეთება და დეკორაციებიც გამგეს რომელიც იმავე დროს რეჟისორიცაა ადვ. ხელისუფლების მიერ ძმლვეა ჯამაგირი 45 მ. თეატრად.

სც. ხაშვის თეატრის მოკლე ხანში უსრულდება არსებობის 35 წლის თავი. განზრახულია მისი ზეივით გადინება. ამავე დღისათვის განზრახულია ს. ხაშვის სკოლის წინ დაიდგას ბიუსტი დ. ბაქრაძის, რომელიც ამავე სოფელში იყო და გარდაცვალებიდან 35 წ. წელს შეუსრულდა. შემისავალით განზრახულია თეატრის შექმნა.

სოფ. ბოდბისხევი. (სილ. მახ.) 1914 წ. დაარსდა თეატრი. 1925 წელს დიდი ბევრჯერ დაინგრა და შეკეთდა. ამ ხნის განმავლობაში პიესები ხანდისხან იდგმებოდა, ისიც მხოლოდ საზეზულობით.

ბოლოს დანგრეული თეატრი შეაკეთა ადვ. ხელისუფლებამ და მშრომელმა ინტელიგენციამ. ხელმძღვანელობდნენ: ი. პავლიაშვილი, ს. ნაცვლიშვილი და ა. ქაბაშვილი. სახეობა საღამო გაიხსნა 29 ივლისს, აულღობით თეატრს ყწრა „ვახო სარაჯიშვილის სახელობის თეატრი“.

თეატრს ჰყავს მუდმივი სცენის მოყვარეთა დასი, რომელსაც ხელმძღვანელობს დასის მიერ არჩეული გამგეობა. იდგმება თანამედროვე პიესები. რაც გულგობრას ძლიერ იზიდავს. **ა. ქაბაშვილი**

წერილები უცხოეთიდან

(საკუთარი კორესპონდენტებისგან)

ბაქალანი (გერმანია) 8.III. თქვენი წერილი დაგვიანებით მივიღეთ. ვიკასუხებთ ზოგიერთ კითხვას. ქართული ახალგაზრდობა მეცადინეობს. ბევრი მათგანი პრინციპს თავის ერის წინაშე პასუხისმგებლობას და სხვადასხვა დარგებში მეცადინეობენ ამა თუ იმ საკანგეო კონდის შესაქმნელად... თქვენი თანამშრომელი თამარ გოგოლაშვილი მასალებს აგროვებს საყურადღებო შრომის დასაწყობად. ეს შრომაა „ქალის როლი თანამედროვე ისტორიის, მეცნიერებას, პოლიტიკას და ხელოვნებაში“.

მილანო (იტალია) 13.IV. იტალიის ეს მუსიკალური ქალაქი ქართულ მომღერლებს დიდის სიყვარულით გმე-ბნება. სხვათა შორის, აქ ჩამოვიდა ვ. ქაშაყაშვილი, თვის მდიდარი ხმის დასამუშავებლად. იტალიის სახელგანთქმული მომღერლები ამჟამად ამერიკაში არიან. აქ იმყოფება მხოლოდ იტალიის ზუმბერაზი, მთელს ევროპაში სახელგანთქმული ბარიტონი **სამარკის**, რომელთანაც ძალიან ძნელია მისვლა: მდიდარი კაცია, გაკეთილებს მიცემით

თავს არ იწუხებს და ყველას ეუბნება: „აივადწყფი კაცი ვარ, მუშაობა არ შემიძლია!“ მაგრამ ვ. ქაშაყაშვილს ბედმა გაუღიმა,—ბარათაშვილის ქალის დანმარებით სა-მარკიმ ხმა გაუსინჯა ვ. ქაშაყაშვილს და სიტყვა სიტყვით ეს უთხრა: „სინორი ქაშაყაშვილი, თქვენ მართლაც კარგი ხმა გავქო, ამ ხნით შეიძლება ევროპაში კარგი კარიერაც გაიკეთათ, თუ თავის ადგილს გეყენებთ... ამისთვის გეკრძალა 5 თვის დაუღლოები მუშაობა. თქვენი ხმა მომეწონა deal giovanne ხარო!“. სამარკამ უსასყი-დლოდ იყისარ ქაშაყაშვილის სწავლება. დიდი სახელი გაითქვა მომღერალა ინაშვილმა. **Don pedro**

პარიზი (საფრანგეთი) აქ ქართველობა ბევრია. ხელოვნების დარგში განსაკუთრებით მსჯავრბა ლაღო გუ-დასაშვილმა ისახელა თავის ნიხატებს დიდის ყურადღებით ეპყრობიან: ანა ნავილებს ყურადღებას იქცევს დაუთი კაცაბაძეც. აქაური სახელოები ყოფა-ცხოვრების შესახებ—შემდეგ. **M-el Ninet**

საბავსო კავშირი და საგარისათვის.

(თვისი წვლილი შემოიტანეს ქვემოხსენებულ პირებმა).

1) **ვლადიმერ პირტახიასაგან** შეკრებილი: ა. მოხუცნიშა—10 მ.; გ. ანდრონიკიშვილი, პირ. ქვიშვილი, არ. კლუტრა და გერ. გვარამიძე (ორივემ ერთად—რკ.გ.ხ. დ. ნ. ხაიდი), გ. ხოზანთელი, ს. აბაშიძემ, კარა მუსტაფეოვს—**ხუთხუთი** მან.; ვ. პირტახიამ, ალ. ახალშენიშვილი, აბ. გურგენიძემ, დ. ძიძიგურამ, ე. ნიკოლეიშვილი, დ. ნანიტაშვილი—**სამსამი** მან.; დ. მგალობლიშვილი, ი. მდივანმა, მირაბაბა ავალიაშვილი, გ. ტყეშელაშვილი, კ. არუთინოვმა, მ. გეგეჭელიშვილი, პ. გვიგაშვილი, გ. დოლობერიძემ—**ორიბი** მან.; ბიქ. ნინიძემ—**1 მ. 50 კაპ.**; პ. მეთეარიაშვილი, უ. რევიამ, დ. ჯანჭელიშვილი, კ. ამაშუყელმა, ი. გიორგობიანიშვილი, მ. ბარკალიაშვილი, ა. ისიაიშვილი, ი. მაკევიანიშვილი, ალ. პურსაბაძემ, ალ. თაღლიშვილი, ბ. ხორაშვილი, ზ. კალანდანი, დედნაშვილი, გრ. ანდლობაძემ, გრ. ბახტაძემ, მ. კიკნაძემ, ლ. კანკაძემ, კ. სერგეიენკომ, ს. ნურიოვმა, ა. ნაროუშვილი, მ. ბურევიანიშვილი, რ. სერგაიამ, რ. თოფურიაშვილი, ე. კალანდანიძემ, ალ. სანაძემ, ივ. ცხვარაძემ, მ. კუხნიშვილი, მ. გაბი, ვ. იაშვილი, ს. ხუდუბაშვილი, ტ. მაკევიანიშვილი, შ. კარგარეთელმა, ე. ჭარხალიაშვილი, მ. მეგრელიშვილი, ფ. ერისთავმა, გრ. ცინცაძემ, ივ. სამხარაძემ, კ. პეტრეციკიმ, მ. ამირანაშვილი, ვ. ფირადაშვილი, ს. შველიძემ, ა. ტაბატაძემ, ა. ბაღაბაძემ, ლ. ბარახაძემ, ს. კალანდანიძემ, ს. ტარნოვსკიმ, ვ. ჯანჭურიაშვილი—**თითო** მან.; ნ. ჩახავამ—90 კ.; ს. ვაგრილოვმა—60 კ.; ნინ. ტაბატაძემ, ნიკ. მახვილიძემ, ჯანჭელიშვილი, კ. ფადეევმა, ან. შკურინამ, პ. ბროსციკიმ, პ. ლისენკომ, ვ. გელოვამ, ი. კოიბაშიამ, პ. ფედოროვმა, ა. იოსავამ, ლ. ბელიანიძემ, მ. ორონიკიანიამ, ლ. ულიანიოვმა, გ. ზეიცმა, თ. გოდუბაძემ, თ. იაკიშვილმა, ლ. ვეფხვაძემ, ვ. ბლოშვილი, ა. ხაჯაპურაძემ, ა. სულავემ, ლ. გეორგაძემ, ე. ტიმოშენკომ, ს. არუთინოვმა, ლ. ძამოიევმა, არ. ბაბახანიძემ, ა. ლია-

ნოზოვმა, რ. ზოდელავამ, ს. ჩიკვაძემ, ა. შვიტიშვილი, ი. კანუცკიმ, ექ. სულთანოვისამ, ის. უმილიძემ, დ. მაკევიანიშვილი, ი. ჯანჯღავამ, ეს. მანჯღავაძემ, არ. მეგალოვმა, ი. ჯანჯღავამ, ილ. კულდუბოვმა, კ. რატიშვილი, თურმანიძემ, ვ. ბარნოვმა, ილ. გრიგორიევმა, მ. მანჯავიძემ, კ. კორობიამ, ა. შუმოვმა, ლ. კანდელაკმა, ნ. ტრასკაიამ, კ. კველიშვილი, გ. დოშაშვილი, ნ. რიაბკევმა, ალ. გელაშვილი, ტ. შაშიაშვილი, ზ. მენუქიშვილი, ივ. ანისიმოვმა, ნ. სარუხანიშვილი, პ. კვარაცხელიძემ, ალ. ჩაიკუტაძემ, ა. ბედიქიშვილი, ე. თაბუკაშვილი, დ. შუშიაშვილი, ნ. ნავაიშვილი, გ. ფარაჯანოვმა, დ. ბახტაძემ, ი. მურადოვმა, რ. გულიევიამ, პ. კრივინიამ, ალ. კაბინამ, ივ. პირტახიამ, გრ. პირტახიამ, კ. დლოუდმა, ბ. გურგენიძემ, ივ. ინსალიძემ, ელ. გოცინაშვილი, კილასონიამ, მ. სურტიძემ, გრ. ლუიძემ, ბ. იბრაგიმ ოღლმა, კოროენიკოვმა, გ. ჩაჩავამ, არ. მინასიანიშვილი—**ათათი** მსურია; კ. დიაკონოვმა—40 კ.; გ. ტროფიმოვმა, კ. სისარულდომ—**ექვსეცხი** შ.; გ. ჯილიევიამ, ან. ბერნატიკიმ, ბ. ადამსკიმ, საროკინამ—**ხუთხუთი** შ.; ლობჯინიძემ, ან. რომანოვმა—**თითო** აბაზი; გ. პრიხოროვმა—15 კ.

3) **ზაქარია თაიძისაგან** შეკრებილი: ალ. გაწერელიამ, ს. ნეპარიძემ, ე. ჩიმაკაძემ, დ. ლვაბერიძემ, ნ. ივანაშვილი, არ. ბოლოშიამ, ი. ტროტინტაძემ, ალ. ქანტურიაშვილი—**ხუთხუთი** მან.; პ. ლაპარტუყავამ, ე. ლურტაძემ, მ. შავლაძემ, გ. გ. ტიმოშენკომ—**სამსამი** მან.

3) **თედორე მურადოვლისაგან** (გ. მენთეშაშვილის ოჯახში შეკრებილი) 7 მ. 60 კ.

4) **მოწაფეთა** მ. მამლარაშვილის, თ. ჯიბლაძისა, და ქ. იმედაშვილისაგან 6 მ.

5) **მე-4-ე შრომის** სკოლის მოწაფეთაგან (სალამოსი) 80 მანეთი.

6) **სერ. გერსამიასაგან** შეკრებილი 50 მ. (სია შემდეგ გამოცხადდება).

რედაქციისაგან

1) იმ ავენტებს რომელთაც ჟურნალის კუთვნილი ფული აუკრეფიათ და რედაქციამ არ წარმოუდგენიათ ეწიხით საჩქაროდ შემოიტანონ წინააღმდეგ შემთხვევაში, მათ ვინაობას გამოვაცხადებთ, სათანადო ზომების მიღებით.

2) ხელის მოწვევით რომელთაც გამოსული ნომერები აუკლიათ აცნობიან კანტორას და გაეგზავნებათ.

3) ვისაც გადახდილი აქვს 3 მანეთამდე მისცეს რედაქ-

ციას ცნობა ხელის მოწვევის გავრცელების სურვილის შესახებ წლიურ ხელის მოწვევით გაგზავნილი № მესერულდებთ 52ათ და გაეგზავნებათ „ცხოვრების სარკე“.

4) ყოველგვარ სარედაქციო საქმეებზე მიმართონ რედაქციის პ.მ. რუშენბერგს. იმედაშვილს, ყოველ დღე 1-დან 3 საათამდე და 4-დან 6 საათამდე რედაქცია ღიაა 9-დან 3 საათამდე და საღამოს 4-დან 7 საათამდე.

„მ უ ს მ რ ე წ ი“

დაიბეჭდა იყოღება

1. „სამშობლო“ მუსიკა ა. შარაშვილის ტექსტით 50 კ.

2. „დავრომილი სნაული“ მისივე (რომანის) 50 კ.

3. „გენასხვალე“ ი. გრიგორიშვილის სიტყვებით 80 კ.

გამოცემა სახ. მუს. ტრესტის: „მ უ ს მ რ ე წ ი“-ს

იყოღება ტფილისში: კომინტერნის ქ. № 5.
ქუთაისში: წულუკიძის № 45 (მუხომერის მაღაზია).

მოიპოვება ყოველგვარი მუსიკალური ინსტრუმენტები

გ რ ძ ე ლ დ ე ბ ა ხ ე ლ ი ს მ ო ჟ ი რ ა

პ რ ო ზ . - ი . ა ბ ზ ლ ა ძ ი ს

რ უ ს უ ლ - ქ ა რ თ უ ლ დ

ქ ა რ თ უ ლ - რ უ ს უ ლ ი ლ ე კ ს ი კ ო ნ ზ ე

4 ტ ო მ ა თ

ლექსიკონი ხელისმომწერთ დასურვილებად 1926 წ. იანვრ. ნაკვეთობით. ვინც აწ. დეკემბრის დამლევადის მოაწერს ხელს, იხდის ლექსიკონის საფასურედ 14 მანეთს (თელურათ 1 მ. 50 კ.). ლაწესებულე-ბები კი ღირებულების არა ნაკლებ 50 პროც.

1926 წლის იანვრიდან ლექსიკონის ფასი გადადებული იქნება ლექსიკონის გამოცემელი და ხელ-მძღვანელი თვით რედაქტორი პ რ ო ზ . ი . ა ბ ზ ლ ა ძ ე .

ლექსიკონის გასავერცელებლად მოწვეულნი არიან პასუხისმგებელი აგენტები, თბილისში და პროვინციაში პროვინციის ძველ აგენტებს. გსთხოვთ და დაუყოვნებლოვ. ვადმოგზავნონ მანდატები და გაასწორონ ანგარიშები. მისამართი: რუსთაველის პრ. № 8. ტენნიკური მდივანი: დავ. კასრაძე.

ელექტრო-ტექნიკური განსტორა

ი ლ ა გ ს ყ ო ვ ე ლ გ ვ ა რ სა გ მ უ შ ა მ ე ბ ს
რ ა დ ი ო ს სა ა ლ მ უ ე ნ ე ლ ო ე ლ ე კ ტ რ ო ტ ე ხ ნ ი კ უ პ ო რ ი და სხ.

აქვს დიდი მარაგი

რადიო წყოსების, (აპარატები) და მის ნაწილებს.

მალაზია და კანტორა: რუსთაველის პრ. № 4.

„ რ ა დ ი ო „

კ ა ვ ფ ე || „ რ უ ს თ ა ვ ე ლ ი “ || ს ა კ ო ნ დ ი ტ რ ო

რ ა ბ ი

ს ა ლ ი ლ ი

ყ ა ვ ა

ს ა უ ზ მ ე

კ ა კ ა რ

ვ ა ხ შ ა მ ი

შ ო კ ო ლ ა დ ი

მ ა ბ ა რ ი სა ს მ ე ლ ბ ი

რ ძ ე

შ ა ვ ო ნ ი

ვაკრობა ღამის 3 საათამდე

რუსთაველის პრ. № 10.

რუსთაველის თეატრის პირდაპირ

ცხელი საბავაური

ვიროძეი

ც ე კ ა ვ შ ი რ ი ს

ს ა ბ ა ნ ო ლ ა რ ი უ ნ ი ვ თ ა ე ბ ი ს სა ლ უ შ ი

მიღებულია 1926 წლის კალენდრები და სხვა საქონელი
მიგიდის კალენდარი ფეკარზედ დიდი—4 მან.

„ „ „ უფიცროდ მარაგი—2-50 კ.

„ „ „ ფეკარზედ ბატარა—2-50 კ.

„ „ „ უფიცროდ „ მარ.—1-50 კ.

დიდი ასარტიმენტი საბულატერო წიგნებისა და სხვადასხვა საკანცელარიო ნივთები.
სახელმწიფო დაწესებულებს 50% დათმობა